

Саветодавна комисија за људска права

ТСС зграда Д-12, седиште мисије УНМИК-а, Приштина, Косово, електронска пошта hqar-unmik@un.org, телефон +381 (0)38 504 604 локал 5182

Годишњи извештај 2014

Уводна реч

Седма година активности Саветодавне комисије за људска права је већ протекла. У току 2014. године, Комисија је објавила велики број мишљења у предметима у којима су жалиоци приватна лица која су тврдила да је УНМИК прекршио стандарде међународних људских права у току периода своје извршне администрације. У великој већини ових предмета, жалиоци су се жалили на недостатак адекватних кривичних истрага у вези са нестанцима, отмицама и убиствима, сходно процедуралним обавезама које произилазе из члана 2 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП) и повреде члана 3 ЕКЉП у погледу нечовечног и понижавајућег поступања са члановима породица и другим блиским сродницима жртава. У својим мишљењима, Комисија је проширила и консолидовала своју већ опсежну судску праксу у овим областима, посебно када је реч о новим специфичним питањима која произилазе из неких од ових предмета.

Поред тога, након што је ревидирала више од 100 жалби у којима се тврди да су изостале адекватне кривичне истраге у вези са нестанцима, отмицама и убиствима, Комисија је нагласила да су УНМИК-ови пропусти у овом погледу били системски и да се не могу оправдати потешкоћама са којима се УНМИК сусретао на почетку своје мисије.

Комисија је такође донела мишљења по питању два предмета која се односе на дискриминацију, уз закључак да је над жалиоцима извршена дискриминација у поступцима пред Посебном комором Врховног суда Косова због тога што припадају мањинској етничкој заједници, чиме је дошло до повреде члана 14 ЕКЉП.

Мали, али врло професионалан и предан тим у оквиру Секретаријата Комисије у великој мери је помогао Комисији при припреми великог броја квалитетних мишљења у току 2014. године.

Уопштено, Комисија је као и у претходним годинама наставила сарадњу са УНМИК-ом на предметима који су на чекању. Ипак, и даље остаје главни структурни проблем, наиме како спровести мишљења Комисије, посебно у вези са смисленим извињењима и финансијским надокнадама намењеним жалиоцима. Као и у ранијим извештајима, важно је поновити да УН наставља да лишава жртве било какве финансијске надокнаде у предметима код којих је Комисија закључила да је УНМИК прекршио људска права. Од претходног годишњег извештаја Комисије ништа се није променило у овом погледу.

Остаје нада да ће ЕУЛЕКС и косовске институције за спровођење закона бити активне и ефикасне посебно у настављеним истрагама, у предметима који се тичу отмица, нестанка и убистава, код којих је Комисија утврдила материјалне недостатке, иако је до сада пружено мало доказа који говоре у прилог томе.

Година 2014. такође представља период у којем су Комисија и Секретаријат расправљали и размишљали о различитим питањима у вези са напредовањем ка окончању мандата Комисије и припреми завршног извештаја који ће бити израз њеног наслеђа. Искуство прикупљено од њеног оснивања треба се сматрати саставним делом важног доприноса

расправи о механизмима заштите међународних људских права, посебно у погледу међународних институција и организација и њихове одговорности за људска права.

Марек Новицки

Председавајући

Саветодавне комисије за људска права

март 2015. године

Садржај

1. Увод	1
2. Састав Комисије	2
2.1. Чланови Комисије	2
2.2. Особље Секретаријата	5
3. Извештавање о ХРАП-у у медијима и НВО сектору	7
4. Број предмета пред Комисијом	8
4.1. Статистички подаци	8
4.2. Одабрана мишљења Комисије према предмету жалбе	8
5. Предмети који нису решени до 31. децембра 2014. године	9
6. Судска пракса Комисије	10
6.1. Питања меритума	10
6.1.1. Право на живот – право на ефикасну истрагу – члан 2 ЕКЉП	10
6.1.2. Забрана дискриминације – члан 14 ЕКЉП, тумачен заједно са чланом 6 ЕКЉП	16
7. Препоруке Комисије	19
8. Реакције УНМИК-а на препоруке Комисије	20
8.1. Настављене истраге	20
8.2. Јавна извињења	21
8.3. Надокнада	22
9. Закључци	24
10. Списак додатака	25
Додатак А: УРЕДБА УНМИК-а бр. 2006/12	26
Додатак Б: Административно наређење УНМИК-а бр. 2009/1	33
Додатак Ц: Статистичка табела ХРАП-а	36
Додатак Д: Списак одлука и мишљења ХРАП-а донетих 2014. године	37
Додатак Е: Одлуке и мишљења усвојена по години	40
Додатак Ф: Закључени предмети ХРАП-а (неприхватљиви, уклоњени и мишљења о меритуму) по години	40
Додатак Г: Скраћенице и акроними	41

1. Увод

1. Саветодавна комисија за људска права (Комисија), установљена Уредбом УНМИК бр. 2006/12 о оснивању Саветодавне комисије за људска права, од 23. марта 2006. године,¹ у току своје седме године рада (2007–2014) у Приштини (Косово), наставила је да разматра жалбе о наводним повредама људских права које је починила Привремена управа мисије Уједињених нација на Косову (УНМИК) или које јој се приписују. Комисија остаје једини механизам који се бави повредама људских права које је наводно починила мисија Уједињених нација или које се овој мисији могу приписати. Иако Комисија не може да нареди надокнаду или одређено обештећење, Комисија може да одреди да ли је УНМИК одговоран за кршење људских права и, уколико је то случај, може да упути препоруке Специјалном представнику Генералног секретара (СПГС) у погледу надокнаде или другог одређеног обештећења.
2. Упркос озбиљном недостатку особља у Секретаријату у трајању од пола године, Комисија је успела да оствари веома успешан период обраде жалби. У складу с тим, Комисија је у току 2014. године усвојила више значајних мишљења него у било којој претходној години. Овај годишњи извештај покрива период од 1. јануара 2014. до 31. децембра 2014. године, током којег је Комисија обавила 11 заседања, укључујући и расправе обављене електронским путем. Током ове године, Комисија је усвојила 56 мишљења о меритуму (која се тичу 96 жалби), прогласила 2 жалбе делимично прихватљивим, прогласила 1 жалбу неприхватљивом и одбацила 4 захтева за поновно разматрање претходних одлука. Од укупно 527 уписаних жалби, од којих се неколико односило на велики број именованих жалилаца, укупно њих 439 је закључено до краја 2014. године, док преосталих 88 жалби чека на разрешење у разним фазама поступка. Поред тога, Комисија је наставила свој редован рад на предметима који су на чекању. Комисија очекује да ће свој рад окончати 2015. године.
3. У току 2014. године чланови Комисије су се састали са делегацијом Радне групе УН-а за принудне и недобровољне нестанке. Поред тога, у току 2014. године, чланови Комисије и Секретаријат сарађивали су са Комисијом за ревизију људских права ЕУЛЕКС-а и разговарали о питањима од заједничког интереса.
4. Како би што боље усавршили своје знање у вези са предметним областима које су у надлежности Комисије, адвокати Секретаријата су посетили Европски суд за људска права у Стразбуру, у Француској, где су размењивали информације са адвокатима уписаним у судски регистар чија су специјалност предмети који се тичу несталих и/или убијених лица или други предмети који се поклапају са предметима жалби поднетих Комисији. Показало се да су ови састанци веома продуктивни за Секретаријат, јер су информације које су адвокати размењивали истакле подударне карактеристике судске праксе ове две институције.

¹ Приложено као Додатак А.

5. Током 2014. године, Комисија и Секретаријат су наставили да обилато користе друге начине сакупљања информација које нису могли сакупити од жалилаца или поднесака СПГС-а Комисији. На пример, Комисија је добила непроцењиве информације, укључујући релевантне истражне документе који до тада нису могли бити прибављени, од државног тужиоца из Главног државног тужилаштва Косова, главног тужиоца из Основног тужилаштва у Призрену, полиције УНМИК-а и косовске полиције. Добијене информације прослеђене су свим странама у жалбама пред Комисијом.
6. Секретаријат је такође ступио у контакт са појединачним жалиоцима, као и организацијама које имају везе са предметима, као што су Удружење породица киднапованих и убијених на Косову и Метохији, и са службеницима у програму „Подршка спровођењу стратегија намењених интерно расељеним лицима, избеглицама и повратницима – правна помоћ“, како би добио релевантне информације, када је то било потребно. Поред тога, Секретаријат се редовно ослањао на информације које су објављиване у базама података на мрежи Међународног комитета Црвеног крста (МКЦК)² и Међународне комисије за нестала лица (МКНЛ)³ као и на информације из публикација Фонда за хуманитарно право.⁴

2. Састав Комисије

2.1. Чланови Комисије

7. Троје чланова Комисије, које је предложио Председник Европског суда за људска права и које је (изнова) наименовао СПГС у складу са Уредбом УНМИК-а бр. 2006/12 од 1. јануара 2014. године, били су г. Марек Новицки /Marek Nowicki/ (Пољска), гђа Кристин Чинкин /Christine Chinkin/ (Уједињено Краљевство/Аустралија) и гђа Франсоаз Тулкенс /Françoise Tulkens/ (Белгија)⁵. Комисија је изабрала г. Марека Новицког за свог председавајућег у јануару 2008. године и поново га именовала за председавајућег 2009, 2010, 2011, 2012, 2013. и 2014. године⁶.
8. Биографски подаци о члановима Комисије наведени су у наредним ставовима.
9. **Марек А. Новицки** (јануар 2007. - до данас) пољски је држављанин, правник у области људских права, као и члан Адвокатске коморе Варшаве од 1987. године.
10. Г. Новицки је био међународни омбудсман на Косову наименован од стране Уједињених нација од јула 2000. до децембра 2005. године. Био је члан Европске

² Списак МКЦК-а је доступан на адреси <http://familylinks.icrc.org/kosovo/en/pages/search-persons.aspx>

³ База података МКНЛ-а је доступна на адреси: http://www.ic-mp.org/fdmsweb/index.php?w=mp_details&l=en

⁴ Видети: *Отмице и нестанци не-Албанаца на Косову. 24. март 1999 – 31. децембар 2000*, стр. 12 // веб-страница ФХП-а [електронски извор] – <http://www.hlc-rdc.org/wp-content/uploads/2013/02/КО-Abductions-and-disappearances-of-non-Albanians-in-Kosovo-1.pdf> (прегледано 20. марта 2015. године).

⁵ Наименовање и поновно наименовање гђе Тулкенс од стране СПГС-а покрива исти временски период, али је било на снази од 14. септембра 2012. до 13. септембра 2013, од 14. септембра 2013. до 13. септембра 2014. и од 14. септембра 2014. до 13. септембра 2015. године.

⁶ Видети: Пословник ХРАП-а, правило 6.

комисије за људска права у Стразбуру од марта 1993. до 31. октобра 1999. године, а као представник Пољске, од марта 2003. до септембра 2006. године, био је члан Мреже независних експерата Европске уније за основна права. Године 2005, Комитет министара номиновао га је за једног од троје кандидата за положај комесара Савета Европе за људска права.

11. Г. Новицки је био један од „еминентних правника“ које је Парламентарна скупштина Савета Европе именовала да оцене стање законских и људских права у Молдавији (1994. године) и Азербејџану (1997. године). Године 1996. и 1998, на позив Савета Европе, радио је као експерт за људска права у процесу процене усклађености правних система Грузије и Руске Федерације са стандардима Европске конвенције о људским правима. Радио је као експерт за људска права у Европској комисији за демократију путем права (Венецијанска комисија) и у Генералној дирекцији Савета Европе за људска права и правна питања.
12. Г. Новицки је био један од оснивача Хелсиншке фондације за људска права у Варшави и њен председник од новембра 2003. до фебруара 2008. године. Сада председава Саветом Фондације. Господин Новицки је аутор на десетине књига и стотине чланака о људским правима објављених у Пољској и иностранству. Такође држи предавања о Европској конвенцији о људским правима у Националној школи за јавну управу у Варшави. Он је члан Селекционог комитета награде Вацлав Хавел за људска права Парламентарне скупштине Савета Европе.
13. **Кристин Чинкин** (фебруар 2010. – до данас), држављанка са двоструким британским/аустралијским држављанством, предавач на Британској академији, ради као професор емеритус међународног права на Економском факултету у Лондону и као Директорка новооснованог Центра за жене, мир и безбедност при истом факултету. Она је такође професор међународног права Вилијам Ц. Кук на Правном факултету Универзитета у Мичигену. Она је члан адвокатске коморе Енглеске и Велса, као и академски члан удружења адвоката Матрикс комора. Поседује дипломе права са Универзитета у Лондону, Универзитета Јејл и Универзитета у Сиднеју, а раније је радила као редовни професор на Универзитетима у Оксфорду, Лондону, Сиднеју и Саутемптону, Правном факултету у Њујорку и Државном универзитету у Сингапуру.
14. Главна интересовања гђе Чинкин везана су за јавно међународно право, посебно право споразума, људских права, са нагласком на међународну заштиту права жена и међународне организације, као и решавање државних и међународних спорова. Она је аутор бројних чланака о питањима јавног међународног права и људских права жена, Халсбуријевог права Аустралије, Публикације о спољним пословима (2. издање, 2001. године), Треће стране у међународном праву (1993. године), коаутор је Решења спора у Аустралији (2. издање, 2002. године) и коаутор је Границе међународног права: Феминистичка анализа (2000. године) и коауторка дела Стварање међународног права (2007. године), коуредница Конвенције УН-а о уклањању свих облика дискриминације жена (2012. године) и збирке Суверенитет, државност и одговорност државе (2015. године). Била је директорка студија Удружења међународног права од 2004 до 2012. године. Чланица је Института за

- људска права Међународне адвокатске коморе (ИБА). У априлу 2001. године, додељен јој је сертификат за достигнуће Америчког друштва за међународно право за 'изванредан допринос учености', а 2006. године медаља друштва Голер Т. Бучер 'за изванредан допринос развоју или ефективном остварењу међународног права људских права' (са Х. Чарлсвортом).
15. Гђа Чинкин је саветница за међународно право у Азијској банци за развој; саветница о трговини женама при Канцеларији Високог комесара Уједињених нација за људска права; саветница о мировним споразумима и половима при Одељењу Уједињених нација за напредовање жена и UNIFEM-у. Била је научни експерт при Ад Нос Одбору Савета Европе за израду нацрта Конвенције о насиљу над женама и насиљу у породици из 2011. године. Била је чланица у мисији за утврђивање чињеница за Бејт Ханон /Beit Hanoun/ у складу са Резолуцијом Савета за људска права Уједињених нација S 3/1, маја 2008. и у мисији УН-а за утврђивање чињеница о сукобу у Гази 2009. године, као и у мисији Савета за људска права ИБА за утврђивање чињеница у Малавију у вези са владавином права јануара 2012. године.
 16. **Франсоаз Тулкенс** (септембар 2012. – до данас), белгијска држављанка, има докторат из области права, титулу мастера криминологије и сертификат предавача у систему високог образовања (*agrégation de l'enseignement supérieur*) у области права.
 17. Такође је била истраживач на Институту Макс Планк за страно и међународно кривично право (Фрајбург им Брајсгау, у Немачкој). Била је професор на Универзитету у Леуевену (у Белгији) и предавала је у Белгији, као и у иностранству – као гостујући професор на Универзитетима у Женеви, Монреалу, Отави, Паризу I, Рену, Стразбуру и на Државном универзитету у Луизијани – у областима кривичног права (општи део), компаративног и европског кривичног права, малолетничке правде и система заштите људских права.
 18. Од новембра 1998. до септембра 2012. године, била је судија Европског суда за људска права, радећи као Председница одељења од јануара 2007. године и Потпредседница Суда од фебруара 2011. године.
 19. Гђа Тулкенс је ауторка многих публикација из области људских права и кривичног права и коауторка референтних књига: *„Увод у кривично право. Правни и кривични аспекти /Introduction au droit penal. Aspects juridiques et criminologiques/* (9. издање, из 2010) и *Права младих : Помоћ, подршка и заштита /Droit de la jeunesse : Aide, Assistance et Protection/* (из 2000). Она је такође ко-уредница: *Зборника међународног хуманитарног права /Code de droit international humanitaire/* (6. издање, 2013) и *Зборника међународног права у погледу људских права /International Humanitarian Law Code* (1. издање, 2013) и *Зборника међународног права у погледу људских права /Code de droit international des droits de l'homme/* (5. издање, 2014). Она је чланица уредништва великог броја научних часописа, међу којима су *„Revue Trimestrielle des droits de l'homme“*, *„Journal of International Criminal Justice“* и *„Inter-American and European Human Rights Journal“*.

20. 2013. године, именована је за чланицу Научног комитета Агенције за основна права (ФРА) Европске уније. Чланица је Научног комитета Института за људска права при Адвокатској комори Брисела и Одбора повереника Академије за европско право.
21. Поседује почасне докторате Универзитета у Женеви, Лиможу, Отави и Генту. Сарадница је Белгијске краљевске академије наука, књижевности и лепих уметности од 2011. године.
22. Гђа Тулкенс је тренутно Председница Савета гувернера Фондације краља Бодуена.

2.2. Особље Секретаријата

23. Особље Секретаријата чине извршни службеник, три правна референта и два административна помоћника.
24. **Андреј Антонов**, руски држављанин, придружио се Секретаријату јуна 2011. године као извршни службеник. Г. Антонов је раније радио као истражитељ у Истражном одељењу канцеларије за услуге интерног надзора у седишту УН-а (2011. године), као службеник за понашање и дисциплину мисије Уједињених нација у Судану (2009-2011. године), као правни саветник у обједињеној канцеларији Уједињених нација у Сијера Леонеу (2008-2009. године), као правни службеник у Кривичном одељењу Одељења правде (ОП) мисије Уједињених нација на Косову (УНМИК) (2005-2008. године) и као правни службеник у Судском обједињеном сектору УНМИК-овог ОП-а (2003-2005. године). Пре него што се придружио Уједињеним нацијама, г. Антонов је радио у Министарству унутрашњих послова Русије (МИА), као кривични истражитељ у одељењу саобраћајне полиције (Анапа, 1996. године) и као предавач/виши предавач кривичног поступка и кривичне истраге (Универзитет Краснодар, руска МИА, 1999-2003. године). Први пут је дошао на Косово 2000. године као члан руског континента подржан од стране руског Министарства унутрашњих послова како би био у служби при полицији УНМИК-а, где је радио као правни службеник у правној канцеларији комесара УНМИК-ове полиције до 2002. године. Г. Антонов има титулу доктора права, са специјализацијом у кривичном поступку, кривичној истрази и откривању криминала, коју је стекао на Правној академији Волгоград руског Министарства унутрашњих послова, као и титулу мастера права коју је стекао на истој институцији. Такође је написао више од 30 радова у руским часописима у вези са различитим аспектима кривичних истрага.
25. **Ана Марија Ћезано**, италијанска држављанка, придружила се Секретаријату као правни службеник маја 2011. године. Гђа Ћезано је претходно радила као службеница за владавину права у програму за приступ правди Развојног програма Уједињених нација у Сијера Леонеу (2010-2011. године), као службеница за везе у Високом комесаријату за избеглице Уједињених нација у Танзанији (2009. године) и као службеница за људска права у обједињеној канцеларији Уједињених нација у Сијера Леонеу (2007-2009. године). Пре него што се придружила Уједињеним нацијама, гђа Ћезано је радила на Универзитету у Сијени, у Италији (2006-2007. године) као истраживачица европског система за заштиту људских права. Гђа Ћезано је први пут радила на Балкану 2005. године у Организацији за европску безбедност и

сарадњу, у Србији и Црној Гори. Има титулу мастера у области људских права и управљања конфликтима Факултета за напредне студије Света Ана у Пизи /Sant' Anna School of Advanced Studies/ и титулу мастера права Католичког универзитета у Милану, у Италији.

26. **Брендон Гарднер**, амерички држављанин и бивши члан Адвокатске коморе Пенсилваније, придружио се Секретаријату као правни службеник октобра 2011. године. Г. Гарднер је претходно радио као правни саветник Комисије за изборне притужбе и жалбе у име мисије Организације за европску безбедност и сарадњу на Косову (2009–2011. године).

Пре тога, г. Гарднер је радио као правни службеник Сектора за спољне односе Одељења правде УНМИК-а и УНМИК-ове канцеларије за везу у области владавине права (2007-2009. године). Г. Гарднер је такође радио као адвокат у Пенсилванији (2006-2007. године). Г. Гарднер има титулу дипломираног правника Правног факултета Универзитета у Питсбургу /University of Pittsburgh School of Law/, као и титулу дипломираног професора политичких наука и међународних односа Универзитета у Питсбургу.

27. **Р. Дуле Вицовац**, канадски држављанин и члан Адвокатске коморе Манитобе у Канади и Адвокатске коморе Минесоте у Сједињеним Државама, придружио се Секретаријату као правни службеник августа 2014. године. Претходно је г. Вицовац радио као адвокат на кривичним предметима и предметима избеглица у Канади (2013–2014. године) након што је у бившој Југославији провео више од 12 година. Такође је радио као правни експерт у пројекту правне помоћи намењене расељеним лицима са Косова (2011–2012. године), који је финансирала Европска унија (ЕУ), као вођа тима/правни експерт у пројекту који је финансирала Европска унија са Министарством за људска и мањинска права Србије (2010–2011. године) и као правни експерт у Данском савету за избеглице у оквиру пружања помоћи расељеним лицима из бивше Југославије (2008–2009. године). Пре тога, г. Вицовац је био у служби правног референта у УНМИК-овом Одељењу правде као вршилац дужности секретара у Одсеку међународне судске подршке (2007–2008. године) и помоћника правног референта у Одељењу интеграције правосуђа (2002–2007. године). Г. Вицовац је био у служби Начелника региона Пећи, Призрена и Црне Горе у Дирекцији за стамбена и имовинска питања, у програму људских насеља Уједињених нација (УН-ХАБИТАТ) (2002. године) и у служби теренског координатора у Дирекцији за стамбена и имовинска питања, у програму људских насеља Уједињених нација (УН-ХАБИТАТ) (2000–2001. године). Г. Вицовац је докторирао право на Хамлинском правном факултету у Минесоти /Hamline School of Law/, а студирао је и на Универзитету Манитобе и Оксфордском универзитету. Дипломирао је правосуђе и право на Универзитету Винипега. Његов чланак под називом „Изазови при пружању правне помоћи лицима која су расељена након оружаног сукоба, лекције научене на Косову“ објављен је у Оксфордском часопису праксе у области људских права /Oxford Journal for Human Rights Practice/.

28. **Снежана Мартиновић**, локални члан особља и правни помоћник, ради при Секретаријату од децембра 2007. године. Рад у Уједињеним нацијама започела је у

априлу 2000. године, на месту административног помоћника у полицији УНМИК-а. Октобра 2002. године, преузела је функцију административне помоћнице у Одељењу правде при УНМИК-у.

29. **Адлије Музаћи**, локални члан особља и помоћник тима, ради при Секретаријату од септембра 2010. године. Рад у Уједињеним нацијама започела је у октобру 1999. године, на месту административног помоћника у Општинској администрацији УНМИК-а у општини Вучитрн, у области Митровица.

3. Извештавање о ХРАП-у у медијима и НВО сектору

30. Током 2014. године, постојала је добра медијска пропраћеност мишљења Комисије о жалбама везаним за нестала и убијена лица (НУЛ), будући да је судбина несталих и убијених лица и даље питање које изазива велику забринутост широм региона. И „*Вести*“, новинска организација чије се објаве објављују широм српског говорног подручја у штампаном и електронском облику посредством њене интернет странице *Вести онлајн*, и „*Зери*“, новинска организација која преовладава на албанском говорном подручју, објављивале су приче у вези са мишљењима Комисије по предметима у вези с несталим и убијеним лицима. Као типичан пример, „*Вести*“ су 9. августа 2014. године објавиле причу о мишљењу ХРАП-а по питању једног од предмета у вези са несталим и убијеним лицима и недостатку кривичне истраге и кривичног гоњења од стране УНМИК-а и ЕУЛЕКС-а у погледу наводних отмичара, упркос чињеници да је један од њих наводно признао то кривично дело⁷.
31. Током 2014. године Амнести Интернешенел (АИ) наставио је преписку са СПГС-ом у погледу мишљења Комисије по предметима у вези с несталим и убијеним лицима. АИ је 6. фебруара 2014. године послао писмо СПГС-у у којем је поновио своју забринутост из свог писма упућеног СПГС-у августа 2013. године и накнадног извештаја под насловом „*Наслеђе УНМИК-а: Пропуст спровођења правде и плаћања одштете сродницима отетих лица*“⁸ и затражио да УНМИК обезбеди додатне информације о томе како се бави поменути проблемима. УНМИК-ова реакција на писмо примљено од АИ закупира је значајну пажњу међународне штампе и медија⁹.
32. АИ је 30. августа 2014. године објавио изјаву под називом „*Србија/Косово: Време да се оствари право на истину, правду и репарацију за жртве принудних нестанка и отмица*“ у којој је АИ поново напоменуо да је УНМИК „одбио да плати одштету породицама несталих лица због неспровођења ефикасних истрага, по препоруци Саветодавне комисије за људска права при самом УНМИК-у“. АИ је у закључку навео да је „обавеза свих страна у сукобу да предузму све мере да се починиоци доведу пред лице правде и да се обезбеди одштета сродницима свих несталих лица,

⁷ *Вести онлајн*, 9. август 2014. године, „Отмичари признали, Унмик и Еулекс немају доказа“.

⁸ Додатно разматрање овог писма Амнести Интернешенела и реакција Комисије на њега могу се видети у Годишњем извештају ХРАП-а за 2013. годину, §§ 36, 97–104.

⁹ *Вести онлајн*, 26. фебруар 2014. године, „Породицама несталих ни обештећења, ни извињења“; *Вести онлајн*, 23. март 2014. године, „Косово земља несталих и убијених – Уместо правде стигло Унмиково писмо“; *Политика онлајн*, 3. март 2014. године, „Унмик не омогућава правду жртвама на Косову“.

укључујући надокнаду за душевну бол и патњу које су проузроковане због нестанка њиховог члана породице“.

4. Број предмета пред Комисијом

4.1. Статистички подаци

33. Током периода који је предмет извештаја, нису примљене нове жалбе, пошто је 31. март 2010. године био крајњи рок за подношење нових жалби. Између 2006. и 2010. године, Комисија је примила укупно 527 жалби.
34. Током године која је предмет овог извештаја, Комисија је усвојила 56 мишљења о меритуму (која се тичу 96 жалби), прогласила додатне 2 жалбе делимично прихватљивим, прогласила 1 жалбу неприхватљивом и одбацила 4 захтева за поновно разматрање претходних одлука или мишљења.
35. На крају 2014. године, није било предмета на чекању пред Комисијом у фази утврђивања прихватљивости, а 88 предмета су чекала на мишљење о меритуму. Комисија је 2014. године закључила 97 предмета¹⁰.

4.2. Одабрана мишљења Комисије према предмету жалбе

36. У даљем тексту је приказан одређен број одабраних мишљења донетих 2014. године, према предмету жалбе, истакнутих ради даље расправе у одељку 6 овог извештаја:

Право на живот – право на ефикасну истрагу

- *Татјана Витошевић и остали*, 139/09 и остали (мишљење од 23. јануара 2014.)
- *Горан Кнежевић*, 141/09 (мишљење од 25. фебруара 2014.)
- *Србољуб Митић*, 63/09 (мишљење од 14. марта 2014.)
- *Р. П.*, 120/09 и 121/09 (мишљење од 14. априла 2014.)
- *Биљана Радовановић*, 154/09 и 155/09 (мишљење од 29. маја 2014.)
- *Л. В. и остали*, 291/09 и остали (мишљење од 26 јуна 2014.)
- *Милица Младеновић*, 99/09 (мишљење од 26. јуна 2014.)
- *Мухарем Ибрај*, 14/09 и остали (мишљење од 6 августа 2014.)
- *Добрила Антић Живковић*, (мишљење од 16. октобра 2014.)
- *Цица Јанковић*, 249/09 (мишљење од 16. октобра 2014.)
- *Слађана Речиштар*, 245/09 (мишљење од 17. октобра 2014.)
- *Вуксан Булатовић*, 166/09 (мишљење од 13. новембра 2014.)
- *Љиљана Митровић и остали*, 144/09 и остали (мишљење од 14. новембра 2014.)
- *Лела Николић и остали*, 72/09 и остали (мишљење од 14. децембра 2014.)
- *Марија Стевановић*, 289/09 (мишљење од 14. децембра 2014.)

Право на забрану дискриминације – право на правичну расправу

- *Филип Гуга*, 47/08 (мишљење од 24. јануара 2014.)

¹⁰ Детаљне статистичке податке погледајте у Додатку Ц.

- *Невенка Ристић*, 319/09 (мишљење од 30. маја 2014.)

5. Предмети који нису решени до 31. децембра 2014. године

37. Комисија је наставила да ради на кључним предметима у погледу којих очекује да ће изнети мишљење у току 2015. године. На пример, предмет *Мон Балај и остали*, који укључује тврдње о повредама права на живот (члан 2 ЕКЉП) и права на мирно окупљање (члан 11 ЕКЉП), ближи се окончању¹¹. У предмету *Мон Балај и остали*, жалиоци наводе да је полиција УНМИК-а употребила прекомерну силу током операције контроле окупљене масе на Косову 10. фебруара 2007. године, што је довело до смрти двеју жртава и озбиљних телесних повреда још двеју жртава.
38. Још један предмет који још увек није решен је предмет *Н. М. и остали*, који се тиче навода о повредама права на живот, (члан 2 ЕКЉП), права на забрану нечовечног или понижавајућег поступања (члан 3 ЕКЉП) и права на поштовање приватног и породичног живота (члан 8 ЕКЉП), између осталих. У предмету *Н. М. и остали*, жалиоци, односно 143 припадника ромских, ашкалијских и египатских заједница на Косову, тврде да су претрпели тровање оловом и друге здравствене проблеме услед загађености тла на локацијама кампова, у које их је сместио УНМИК, због њихове близине рударско-топионичарском басену Трепча и/или због уопштено лоше хигијене и животних услова у камповима.
39. Трећи кључни нерешени предмет је *Запослени у рудницима Кишница и Ново Брдо рударског комбината Трепча*, у вези са тврдњама о повредама права на мирно уживање имовине (члан 1 Протокола бр. 1 ЕКЉП), права на рад (члан 6 Међународног споразума о економским, социјалним и културним правима [МЕСЕКП]), права на приступ суду (члан 6 ЕКЉП), права на делотворан правни лек (члан 13 ЕКЉП), права на забрану дискриминације (члан 14 ЕКЉП) и опште забране дискриминације (члан 2, тумачен са члановима 6, 9 и 11 МЕСЕКП), права на социјалну заштиту (члан 9 МЕСЕКП) и права на одговарајући животни стандард (члан 11 МЕСЕКП). У овом предмету се жалиоци, запослени у рударском комбинату *Трепча* који су неалбанске националности, жале на то да су их јуна 1999. године војници британског КФОР-а присилно уклонили из рударског комбината *Трепча*. Након тога, иако су задржали статус запослених у предузећу, они од јуна 1999. нису примали никакву плату нити их је УНМИК укључио у алтернативни програм одрживе финансијске помоћи.
40. Још један кључни предмет је *Томе Краснићи* у вези са тврдњама о повредама права на мирно уживање имовине (члан 1 Протокола бр. 1 ЕКЉП), забране нечовечног или понижавајућег поступања (члан 3 ЕКЉП), права на социјалну заштиту (члан 9 МЕСЕКП) и права на одговарајући животни стандард (члан 11 МЕСЕКП). У предмету *Томе Краснићи*, жалилац тврди да су његова права прекршена због неделовања УНМИК-а у погледу његове немогућности да прима српску пензију.

¹¹ Мишљење по предмету *Балај и остали* усвојено је 27. фебруара 2015. године. Видети саопштење за штампу Комисије: http://www.unmikonline.org/hrap/Documents%20HRAP/Press%20Releases%20Eng/04_07_Balaj_Press_Release%20_2mar15.pdf

6. Судска пракса Комисије

41. Комисија је током 2014. године наставила значајно да напредује у обрађивању предмета који су пред њом. Решавањем 97 предмета са свог дневног реда, Комисија је усвојила одлуке и мишљења која су пружила жалиоцима одређени степен окончања, док су истовремено проширила судску праксу Комисије у погледу великог броја нових процедуралних и материјалних питања. Неке од важних одлука и мишљења које је Комисија усвојила 2014. године описани су опширније доле у тексту.

6.1. Питања меритума

6.1.1. Право на живот – право на ефикасну истрагу – члан 2 ЕКЉП

Недостатак ефикасне истраге – непостојање евиденције о суштинској активности УНМИК-а

42. У предмету *Ибрај* жалилац се жалио да је између 19. и 22. јуна 1999. године шесторо блиских чланова његове породице отето из својих кућа у селу Осек Хиља, у општини Ђаковица, и да је након неког времена петоро њих убијено (шести је нестао), а да УНМИК није спровео ефикасну истрагу злочина. При ревидирању истражног списка, Комисија је напоменула да је „за разлику од многих других пријава нестанака до којих је дошло током лета 1999. године, у овом случају од самог почетка било јасно да је ОВК отела жалиочеве блиске сроднике и да они више никада нису виђени живи. Према томе, било је основа да се верује да су ове особе, у ствари, нестале у околностима очигледно опасним по живот. Ипак, органи УНМИК-а никада нису предузели никакве суштинске активности да истраже ове отмице одмах или касније. Иако је у спису била доступна минимална количина потребних информација о жалиоцу и другим члановима породице, њихове изјаве никада нису забележене и није предузета ниједна активност у погледу наводних починилаца које су идентификовали чланови породице. Полиција није чак ни посетила село из кога су одведене жртве, како би добила јаснији увид у околности нестанка или покушала да пронађе друге сведоке отмице. Такође, у спису нема ниједног покушаја полиције да провери могућу повезаност осумњичених за отмице, које су именовали чланови породице жртава“. Комисија је закључила да УНМИК није спровео ефикасну истрагу отмице и убиства (или, у једном предмету, отмице и нестанка) чланова жалиочеве породице и да је „сходно томе дошло до повреде процедуралног проширења члана 2 ЕКЉП“. Видети ХРАП, *Ибрај*, предмети бр. 14/09 и *остали*, мишљење од 6. августа 2014. године, §§ 144, 162.

Однос између УНМИК-ове истраге и истраге МКТЈ-а

43. У предмету *Ремиштар* жалба се односила на изостанак УНМИК-ове истраге отмице и вероватног убиства г. Ненада Ремиштара, који је био предмет упоредне истраге Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију (МКТЈ) у предмету бр. ИТ-04-84, *Харадинај и остали*. Комисија је напоменула да „она не оспорава

свеукупан примат надлежности МКТЈ-а у истрази сваког злочина у оквиру своје надлежности, који је почињен на територији бивше Југославије, због свог признатог међународног статуса у складу са Резолуцијом 827 Савета безбедности УН-а (из 1993. године). Међутим, Комисија сматра да аспект који још увек треба да се истражи из перспективе процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЈП јесте питање тога да ли је УНМИК и даље имао било какву обавезу сходно овом члану, поред обавезе сарадње и пружања помоћи МКТЈ-у, током периода надлежности Комисије“. Комисија је напоменула да је МКТЈ задржао надлежност над овим предметом „до 29. новембра 2012. године, односно датума када је Претресно веће МКТЈ-а донело пресуду након поновљеног суђења у предмету *Харадинај и остали*“, када је, због тога што починиоци нису пронађени, у складу са настављеном обавезом спровођења истраге, надлежност за такву активност званично пребачена на ЕУЛЕКС, који је 9. децембра 2008. године преузео пуну оперативну контролу у области владавине права на Косову. Комисија је констатовала да би „тада ЕУЛЕКС-ови органи имали обавезу да користе средства која су им на располагању да размотре истрагу како би се уверили да ништа није занемарено, и да обавесте сроднике о напретку ове истраге. Међутим, активност власти, а не УНМИК-а, након децембра 2008. године, лежи ван надлежности Комисије. Стога је Комисија закључила да „у погледу тога што се ова истрага приписује органима УНМИК-а, не постоји кршење процедуралног проширења члана 2 ЕКЈП“. Видети ХРАП, *Ремиштар*, предмет бр. 245/09, мишљење од 17. октобра 2014. године, §§ 104–120.

44. Слично томе, у предмету *Митровић и остали*, жалба се односила на изостанак УНМИК-ове истраге отмице и нестанка г. Слободана Митровића и других жртава, који су били предмет упоредне истраге МКТЈ-а у предмету бр. ИТ-03-66-А, *Лимај и остали*. Комисија је напоменула да је МКТЈ задржао надлежност над предметом „до 27. септембра 2007. године када је Жалбено веће МКТЈ-а донело своју пресуду у предмету *Лимај и остали*“. Комисија је напоменула да, иако је МКТЈ-ов предмет окончан том пресудом, „имајући у виду да нису пронађени посмртни остаци жртва нити су лица одговорна за њихову отмицу и нестанак изведена пред лице правде... процедурална обавеза из члана 2 ЕКЈП није била испуњена и да је требало наставити са [истрагом], упркос томе што је протекао дуг временски период од тренутка када су почињени наводни злочини“. Стога је Комисија напоменула да је „у складу са настављеном обавезом спровођења истраге, надлежност за такву активност званично враћена УНМИК-у“. Међутим, Комисија је сматрала да је „период од једне године, од септембра 2007. (сматра се крајем надлежности МКТЈ-а над овим истрагама) до децембра 2008. (крај извршне власти УНМИК-а на Косову), недовољан за било какву процену адекватности УНМИК-ове истраге. Из тог разлога, Комисија нема основа да установи кршење члана 2 ЕКЈП по питању УНМИК-а“. Видети ХРАП, *Митровић и остали*, предмети бр. 144/09 и *остали*, мишљење од 13. новембра 2014. године, § 201–213.

Недостатак ефикасне истраге масовног нестанка и убистава

45. У предмету *Митић и остали*, жалба се односила на УНМИК-ов пропуст да ефикасно истражи нестанак гђе Јованке Митић и остала четири члана породице који су нестали заједно са 15 других Срба када је јуна 1999. године ОВК напао њихово село.

Комисија је напоменула да „у контексту најозбиљнијих злочина почињених против цивила, члан 2 налаже да надлежни органи уложе све истражне напоре како би утврдили чињенице и довели починиоце пред лице правде. Оваквим предметима се даје највећи приоритет“. Комисија је такође напоменула да „истражни органи нису учинили никакав напор да на систематски и координисан начин истраже нестанак 20 особа из села Муштуште, јуна 1999. године током заједничке акције ОВК која Комисији личи на операцију етничког чишћења“. Због тога, Комисија је закључила да „након сагледавања тежине и димензије почињених злочина, као и штете коју су претрпеле жртве и њихове породице у случајевима као што је овај, Комисија закључује да УНМИК није спровео ефикасну истрагу убиства [жртава]. У складу с тим, постојало је кршење члана 2, процедуралног проширења, ЕКЈП“. Видети ХРАП, *Митић. и остали*, предмети бр. 63/09 и остали, мишљење од 14. марта 2014. године, §§ 150, 172, 178.

Недостатак активности праћења у погледу постојања могућег затвора ОВК

46. У предмету *Р. Д.*, жалилац се жалила да су њени супруг и син нестали јула 1999. године и да су након неког времена убијени, при чему УНМИК није ефикасно истражио дате злочине. Комисија је напоменула да се из истражног списка видело да је априла 2000. године полиција УНМИК-а примила извештај обавештајне службе према коме је жалиочев син, г. Р. П. незаконито држан у затвору ОВК у Србици. Комисија је са забринутошћу напоменула да „у спису не постоји документација која показује да је полиција УНМИК-а предузела било какве активности како би проверила или испратила ову информацију, не само у погледу случаја г. Р. П, већ и у погледу шире истраге која обухвата могући образац отмица и илегалног затварања од стране ОВК широм Косова“. Видети ХРАП, *Р.Д.*, предмети бр. 120/09 и 121/09, мишљење од 14. априла 2014. године, § 92.
47. У предмету *Л. В. и остали*, жалиоци су се жалили да су њихови чланови породице отети у области Липљана, 22. јуна 1999. године, и након неког времена убијени или вероватно убијени, при чему УНМИК није ефикасно истражио дате злочине. При ревидирању истражног списка, Комисија је напоменула да је „очигледно... да је априла 2000. године полиција УНМИК-а добила извештај обавештајне службе према коме је чланове жалиочеве породице, М. В, М. Ђ. и Д. С. отела именована особа и у то време су незаконито држани у затвору ОВК у насељу Рачак, у општини Штимље... Комисија са забринутошћу напомиње да из истражног списка није јасно које активности је спровела полиција УНМИК-а, уколико их је уопште спровела, како би проверила или испратила ову информацију, не само у погледу случаја г. М. В, М. Ђ. и Д. С, већ и у погледу шире истраге која обухвата могући образац отмица и илегалног затварања од стране ОВК широм Косова и северне Албаније“. Видети ХРАП, *Л. В. и остали*, предмети бр. 147/09, мишљење од 26. јуна 2014. године, § 122.
48. У још једном сличном предмету *Антић–Живковић*, жалилац се жалила да су њеног сина отели припадници ОВК, 28. јула 1999. године, од када се не зна где се он налази, при чему УНМИК није ефикасно истражио његову отмицу. При ревидирању списка и другог материјала у вези са предметом, Комисија је навела да се „име г. Златка Антића помиње у документу од октобра 2003. године, који је саставио

УНМИК-ов ОП за МКТЈ, у коме се даје сажетак података у вези са сумњом на умешаност ОВК у круг трговине људима између Косова и Албаније, у циљу принудне проституције и узимања људских органа. Иако се не налази у документацији коју је доставио СПГС у погледу предмета г. Златка Антића, овај документ је већ стављен на увид јавности и СПГС га је предочио Комисији у оквиру истражних списа који се тичу других предмета. Како се наводи у овом документу, г. Златко Антић је био међу 'заробљеницима' који су одведени у Албанију и држани у затвору у северној Албанији, јула или почетком августа 1999. године, у сврху трговине људским органима“. Комисија је такође напоменула да је „УНМИК-ов ОП најкасније до октобра 2003. године добио информацију од очевидаца, од којих су сви бивши припадници ОВК, да је г. Златко Антић вероватно био међу заробљеницима који су одведени у илегалне затворе у Албанији, наводно са циљем узимања њихових органа“. Међутим, у спису не постоји назнака да је ова важна информација саопштена лицима која су спроводила истрагу предмета г. Златка Антића нити да је УНМИК спровео било какву активност да додатно истражи ове врло озбиљне наводе осим што је 2003. године пренео информације МКТЈ-у. Као што је напоменуто у другим сличним предметима, Комисија је озбиљно забринута јер је уложено тако мало напора да се истражи и примени право на истину у погледу ових шокантних навода“. Видети ХРАП, *Антић-Живковић*, предмет бр. 147/09, мишљење од 16. октобра 2014. године, §§ 37, 93.

Недостатак ефикасне истраге нестанка новинара

49. У предмету *Јанковић*, Комисија је закључила да УНМИК није спровео ефикасну истрагу нестанка г. Марјана Мелонашија, новинара уредништва на српском језику Радио-телевизије Косова (РТК), који је нестао на Косову 6. септембра 2000. године. Комисија је истакла да је, без обзира на тврдњу СПГС-а да је УНМИК „наставио да ставља главни акценат на борбу против политички мотивисаног насиља“, према њеном мишљењу „нестанак познатог новинара који је радио за српски медијски сервис РТК-а усред бела дана и усред главног града вероватно био повезан са тим 'политички мотивисаним насиљем'. Ипак, органи УНМИК-а никада нису предузели никакве суштинске активности да истраже његов нестанак, одмах или касније. Иако је у спису био доступан минималан број неопходних информација о жалиоцу и другим потенцијалним сведоцима, њихове изјаве никада нису забележене. Полиција није чак ни посетила дом или радно место г. Мелонашија да би бар боље разумела околности његовог нестанка“. Видети ХРАП, *Јанковић*, предмет бр. 249/09, мишљење од 16. октобра 2014. године, §§ 49, 102.

Системски пропусти при УНМИК-овим истрагама

50. У предмету *Булатовић*, Комисија је изашла изван оквира пропуста УНМИК-а да у одређеним предметима спроведе ефикасну истрагу отмице и нестанка жртве, указујући на УНМИК-ове системске пропусте у погледу предмета који се тичу несталих и/или убијених лица. „Комисија наглашава да је она већ обавила анализу ефикасности, сходно члану 2, бројних истрага које је спровео УНМИК у погледу убистава, отмица и нестанка везаних за сукоб на Косову. Комисија је идентификовала уобичајене недостатке у овим истрагама, као што су кашњења у

погледу уписивања предмета и дуги периоди неактивности од почетка и у периоду под правном надлежношћу Комисије; пропуст да се предузму основни истражни кораци и да се испрати очигледан след истраге; недостатак усклађености међу различитим јединицама полиције УНМИК-а; недостатак редовних и значајних разматрања предмета; недостатак тужилачког надзора и пропуст да се члановима породица достави минимум неопходних информација о статусу истраге... Комисија такође бележи системске пропусте попут мањкавости система за постављање истражних приоритета и изостанка ваљане предаје предмета. У већини ових случајева, Комисија је установила да истраге нису биле ефикасне у смислу члана 2 и да пропусти УНМИК-а, који су се наставили током периода под надлежношћу Комисије, не могу бити оправдани у светлу потешкоћа са којима се УНМИК сусрео на почетку своје мисије“. Комисија је такође напоменула да „у светлу горе описаних мана и недостатака у истрази, она, са своје стране, сматра да случај г. Радована Булатовића, као и други случајеви убистава, отмица и нестанака који су претходно разматрани, заправо указују на образац површних и непродуктивних истрага које је полиција УНМИК-а спроводила у вези са убиствима и нестанцима на Косову“. Видети ХРАП, *Булатовић*, предмет бр. 166/09, мишљење од 13. новембра 2014. године, §§ 85, 101.

Одговорност УНМИК-а за проналажење расељених сведока у току истрага

51. У предмету *Николић и остали*, жалиоци су се жалили да УНМИК није спровео ефикасну истрагу отмице и нестанка њихових блиских сродника и из безбедносних разлога су након јуна 1999. године напустили Косово и као расељена лица се доселили на територију уже Србије. Комисија је напоменула да је „то нарочито важно с обзиром на чињеницу да су подаци за контакт жалилалаца, у ужој Србији... били доступни полицији УНМИК-а од самог почетка. У том погледу, Комисија подсећа на општу потребу да се узме у обзир посебна рањивост расељених лица у ситуацијама након сукоба. Тако је, према мишљењу Комисије, УНМИК имао обавезу да пронађе њих, а не да се они врате на Косово, које су напустили из безбедносних разлога, како би покушали да сазнају шта се десило са њиховим сродницима или истрагом“. Видети ХРАП, *Николић и остали*, предмети бр. 72/09 и *остали*, мишљење од 14. децембра 2014. године, § 198.

Неправилно одређивање приоритета предмета од стране УНМИК-овог ОП-а и полиције УНМИК-а

52. У предмету *Стевановић*, жалилац се жалила да су 19. августа 1999. године њеног сина отела непозната лица док је аутомобилом путовао из Косова Поља ка Подујеву, од када се не зна где се он налази, при чему УНМИК није ефикасно истражио његову отмицу. При ревидирању списка и другог материјала у вези са предметом, Комисија је обратила „посебну пажњу на [документ из списка] у којем су наведене информације о састанку који је одржан новембра 2003. године, када је генерално одлучено да се 'услед ограничења у погледу времена, ресурса и особља, настави са истрагом само одређених предмета и да остану отворени само они предмети где је постојала велика вероватноћа да ће осумњичени бити идентификовани'. За овај конкретан случај се сматрало да не испуњава 'ниво доказивања, трагова или идентификације

осумњичених да би остао отворен' и касније је затворен, по налогу директора УНМИК-овог ОП-а. Иако је до овог састанка дошло ван временске надлежности Комисије, његове конкретне последице наставиле су да трају и током тог периода. Комисија стога сматра да је неопходно да да свој коментар о њему. Иако је свесна проблема истакнутог на састанку, Комисија је изразито забринута због тако поједностављеног приступа његовом решавању, којим је прекинута истрага наводног тешког злочина“. Комисија је такође поновила „свој став, исказан у другим случајевима у вези са адекватношћу истрага које се односе на отмице, нестанке, убиства и смрти под сумњивим околностима, да не сме доћи до одређивања приоритета у најранијим фазама, пре него што су предузете икакве основне истражне радње у погледу прикупљања додатних информација и пре него што су прикупљени сви докази који се могу прикупити“. Видети ХРАП, *Стевановић*, предмет бр. 289/09, мишљење од 14. децембра 2014. године, §§ 112–114.

Благовремена истрага полиције УНМИК-а – накнадни пропусти у фази судског поступка

53. У предмету *Младеновић*, жалилац се жалила да је њеног сина отела група наоружаних Албанаца из породичне куће његовог пријатеља у селу Гојбуља, у општини Вучитрн, 25. јуна 1999. године, од када се не зна где се он налази, при чему УНМИК није ефикасно истражио његову отмицу и нестанак. Након ревизије истражног списка, Комисија је са забринутошћу константовала да „спис не садржи ни одлуку надлежног тужиоца да оконча истрагу након што није подигао оптужницу против [именованог осумњиченог лица], како налаже члан 174 Закона о кривичном поступку (ЗКП) Југославије, нити назнаку да су жалилац, њена породица, односно породица друга два нестала лица били упознати са том одлуком. У складу са чланом 60 ЗКП, такво обавештење би им омогућило да наставе са супсидијарном тужбом, ако су желели да то учине“.
54. Комисија је такође упутила на „став Европског суда у вези са природом процедуралне обавезе сходно члану 2, што 'није обавеза добијања резултата већ употребе средстава'. Суд јасно наводи да не постоји кршење члана 2 ако надлежни органи предузму све разумне кораке које могу да предузму како би се обезбедило да докази везани за инцидент и закључак истраге буду засновани на подробној, објективној и непристрасној анализи свих релевантних елемената, чак и онда када није окривљен ниједан починилац. Да би се задовољио овај услов, након што је донета одлука да се не подигне оптужница против [именованог осумњиченог лица], 2002. године, требало је да се истрагом тежи или да се ојачају докази против њега или да се пронађу прави починиоци. Међутим, у спису не постоји никаква назнака да је полиција предузела икакву значајну накнадну истражну радњу. Такође, изгледа да међународни тужиоци нису предузели никакав корак у вези са жалиоцевом кривичном пријавом, коју је УНМИК примио и превео фебруара 2005. године“.
55. Комисија је такође осетила обавезу да стави напомену везану за чињеницу „да су двојица преживелих... који су раније дали своје изјаве полицији и истражном судији и позитивно идентификовали [именовано осумњичено лице] при идентификацији на основу фотографија као једног од починилаца, била у обавези, током судског

поступка, да учествују у паради идентификације, суочивши се уживо са [именованим осумњиченим лицем]. Током потоњег вида идентификације, само један од преживелих га је идентификовао, при другом покушају. Комисија брине да ће таква пракса, када преживели морају да се суоче лицем у лице са особом која је покушала да их присилно отме, веома вероватно, погоршати психолошке трауме које су они већ претрпели. Иако таква радња може бити оправдана у циљу подржавања начела правичности поступка, она се мора спровести са великим опрезом. То је поготово случај у ситуацијама када сведоци или жртве могу бити под притиском да промене своје изјаве. Комисија је такође свесна проблема који се често пријављује на Косову, а који се односи на недостатак заштите сведока од претњи или застрашивања, 'што је био и још увек је један од највећих изазова за правосудне органе'. Постоје опажања да 'сведоци, који су у многим случајевима од пресудног значаја за повезивање оптужених са злочинима за које су оптужени, постају мање вољни да сведоче пред институцијама, било да су то полиција, тужиоци и/или судије у судовима'. У овом конкретном случају, анонимном сведоку је прећено телефоном ноћ пре заказаног појављивања на суду, а потом је он одбио да сведочи“.

56. Указујући на ове проблеме, између осталих, Комисија је напоменула да је „за разлику од много других сличних случајева пред Комисијом, полиција у овом случају активно трагала за информацијама и траговима, иако са закашњењем, и заправо их је пронашла“; међутим, „УНМИК није спровео ефикасну истрагу отмице и нестанка жртве“ како налаже процедурално проширење члана 2 ЕКЉП. Видети ХРАП, *Младеновић*, предмет бр. 99/09, мишљење од 26. јуна 2014. године, §§ 186–190, 200.

6.1.2. Забрана дискриминације – члан 14 ЕКЉП, тумачен заједно са чланом 6 ЕКЉП

Дискриминација припадника мањинских заједница

57. У два предмета која се тичу дискриминације, а која су представљена Комисији, жалиоци су доставили жалбе у којима наводе да је у поступку пред Посебном комором Врховног суда Косова у погледу питања који се тичу Косовске повереничке агенције (Посебна комора) над њима извршена дискриминација због тога што припадају мањинској етничкој заједници. У оба случаја, Комисија је јасно навела да није било у њеној надлежности да поступа у својству суда четвртог степена и да врши надзор над пресудама Посебне коморе. Комисија је недвосмислено изјавила да „није у њеној надлежности да своју процену чињеница замени проценом националних правосудних органа, у овом случају, Посебне коморе. Комисија се позива на своју судску праксу и на судску праксу Европског суда за људска права да, као опште правило, надлежни судови имају обавезу да оцене доказе који су им достављени, утврде чињенице и тумаче домаће законе. Комисија се, у принципу, не меша у такве процене осим ако одлуке које су донели надлежни судови нису произвољне или очигледно неразумне. Задатак Комисије је да утврди да ли су поступци у својој целости, укључујући начин процене доказа, били праведни“.

58. У првом случају, *Гуга*, жалилац је навео да је неоправдано искључен са списка радника током поступка приватизације његовог бившег послодавца, компаније ИМН и да је, накнадно, током поступка КПА (Косовска повереничка агенција) и Посебне коморе, над њим извршена дискриминација због тога што је египатске националности. Конкретно, жалилац је тврдио да је дошло до повреде његовог права на забрану дискриминације јер је у другим случајевима Посебна комора одлучила у корист жалилаца, Срба и припадника других мањина којима је, попут жалиоца у овом предмету, прекинут радни однос јер су напустили Косово у периоду 1999–2000. из безбедносних разлога. Жалилац је навео да је у тим случајевима Посебна комора прихватила њихове захтеве за укључење на списак радника који су стекли право на део прихода од приватизације и да је то одлучила чак и након што они (за разлику од њега) нису покренули судски поступак. Жалилац је такође изричито навео да Посебна комора није појаснила разлоге због којих је жалба жалиоца у овом предмету добила другачију пресуду. Он је тврдио да је над њим извршена дискриминација због тога што је египатске националности.
59. Комисија је размотрила наводе које је жалилац доставио КПА и Посебној комори, конкретно, у погледу жалиоцеве тврдње да је он заправо утврдио чињенице пред Посебном комором како би представио предмет *prima facie* о дискриминацији, како то налажу релевантни закони на Косову који се тичу запослених који се жале поводом чињенице да су искључени са списка радника током приватизације послодавца. Комисија је напоменула да је, „у прилог својој тврдњи, жалилац доставио чињенице као и документоване доказе Посебној комори и КПА – да је радио у ИМН-у приближно 20 година до периода март–јун 1999. године; да је, по избијању нереда на Косову 1999. године, у страху од гоњења због своје египатске националности, побегао као избеглица у Црну Гору и да тако није више могао да ради у предузећу; да је из тог разлога прекинут његов радни однос у ИМН-у; да је након одређеног времена покушао да настави са послом у ИМН-у, али безуспешно“. Даље, Комисија је напоменула да је Посебна комора одбацила његову тврдњу, али „упркос тежини жалиоцевих изјава, у пресуди Посебне коморе нису наведени конкретни разлози због којих су чињенице које је представио жалилац сматране недовољним за представљање предмета *prima facie* о дискриминацији нити је наведен начин на који су процењени докази које је жалилац предочио“.
60. Комисија је даље проценила „другачији став који је Посебна комора усвојила у другим случајевима приватизације, од јуна 2004. године надаље, у погледу тврдње бивших радника да би имали право на укључење на списак да нису били жртве дискриминације“. Комисија је напоменула друга два предмета у погледу којих је мишљење Посебне коморе значајно одступало по овом питању и где је она напослетку признала право српских радника на део прихода од приватизације. Затим, Комисија је напоменула да је Европски суд „био мишљења да се не може сматрати да је постојање одступања, чак и у оквиру истог суда, само по себи у супротности са Конвенцијом; међутим, могу постојати случајеви где одступање у судској пракси доводи до кршења члана 6 [ЕКЉП]“. Комисија је установила да у овом случају „Посебна комора није обезбедила задовољавајуће објашњење зашто је по његовом предмету донета одлука различита од одлуке по предмету других чланова националних мањина у околностима истог чињеничног стања“.

61. Комисија је такође напоменула „стање рањивости у коме су се налазиле расељене мањинске групе на Косову након оружаног сукоба и, конкретно, додатну рањивост оних људи који су, попут жалиоца, припадници не-српских мањина. У складу са раније поменутиим мишљењем Комисије по предмету *Парлић*, њихова ситуација захтевала је усвајање позитивних мера заштите од стране надлежних органа чиме би се посебно размотрило обезбеђивање њихових фундаменталних права, укључујући права у поступку приватизације друштвених предузећа на Косову“. Комисија је закључила да је „Посебна комора применила те одредбе у овом предмету без узимања у обзир конкретног положаја жалиоца као припадника етничке мањине, чије је гоњење након оружаног сукоба било опште позната ствар“. С обзиром на то, пошто јој је „жалилац доставио довољан број чињеница за утврђивање тога да је Посебна комора поступила различито према њему у односу на остале особе у сличној ситуацији... Комисија стога закључује да је дошло до кршења члана 14 [ЕКЉП], тумаченог заједно са чланом 6 ЕКЉП“. Видети ХРАП, *Гуга*, предмет бр. 47/08, мишљење од 24. јануара 2014. године, §§ 68–81, 86–87.
62. У другом предмету, *Ристић*, жалилац је, на сличан начин, тврдила да ју је Посебна комора неправично искључила са списка запослених који су стекли право да добију део прихода од приватизације предузећа за које је она радила. Жалилац је поготово навела да је Посебна комора занемарила документоване доказе, односно оверену копију њене радне књижице, која доказује њен радни однос у том предузећу од 1975, као и њену тврдњу да је била дискриминисана због своје српске етничке припадности. Комисија је размотрила поднеске које је жалилац упутила КПА и Посебној комори и напоменула да је „у прилог својим наводима, жалилац доставила чињенице као и документоване доказе КПА и Посебној комори, везане за то да је радила у том предузећу око 24 године, све до марта 1999; да је, када су избили сукоби на Косову 1999. године, у страху од прогона због своје етничке припадности, побегла као расељено лице у Црну Гору и због тога више није могла да ради у том предузећу. Комисија констатује да је жалилац такође доставила поднесак Посебној комори да је тужба поднета против њеног укључивања на списак била етнички мотивисана“.
63. Комисија је затим напоменула да „ипак, Посебна комора није поступила у складу са [релевантном одредбом] Закона о забрани дискриминације; она је утврдила да жалилац 'није доказала да је била дискриминисана' и стога није захтевала од запослених који су оспорили њено укључивање на списак да оповргну наводе жалиоца о постојању дискриминације. Специјална комора такође није навела никакав разлог за то. Комисија стога сматра да је Посебна комора поступала на дискриминаторан начин, не узевши у обзир дискриминацију коју је жалилац претрпела, као и тиме што није обрнула терет доказивања како налаже [релевантна одредба] закона о забрани дискриминације... Комисија на основу тога закључује да је дошло до кршења члана 14 [ЕКЉП], тумаченог заједно са чланом 6 ЕКЉП“. Видети случај ХРАП, предмет *Ристић*, бр. 319/09, мишљење од 30. маја 2014. године, § 53, 73–78.

7. Препоруке Комисије

64. Године 2014, Комисија је усвојила мишљења о меритумима 88 предмета, где је установила кршења права за која је УНМИК био одговоран и мишљења о меритумима 8 предмета, где није установила кршења људских права. У сваком од ових предмета у којима је установљено кршење људских права, Комисија је сматрала да је потребан неки облик надокнаде. Ове године, као и протеклих година, Комисија је установила да јој представља одређен проблем да одлучи које ће препоруке начинити у ситуацијама где УНМИК више нема директан утицај на одлуке које се доносе на Косову. Као што је већ напоменуто, УНМИК више не може да измени прописе по потреби (односно, у сваком случају, чак и када би изменио релевантне прописе, више не би могао да обезбеди њихово спровођење) нити може да утиче на косовске власти да исправе остале недостатке идентификоване од стране Комисије. Ова ситуација захтевала је од Комисије да буде свесна таквих ограничења при доношењу препорука које би имале повољан утицај на ситуацију у погледу људских права жалилаца на које се тај проблем односи.
65. У 157 од укупно 168 предмета која се односе на НУЛ, а које је Комисија размотрила од почетка свог рада, она је установила да је УНМИК починио повреду члана 2 ЕКЉП, конкретно тиме што није спровео адекватну и ефикасну истрагу нестанка или отмице и/или убиства блиских сродника жалилаца. У овим случајевима, Комисија је обухватила опсежније репарације и дала препоруку УНМИК-у да прибави уверење од ЕУЛЕКС-а да ће истражне радње бити настављене у складу са захтевима из члана 2, да ће околности у вези са нестанком и убиством жртава бити утврђене и да ће починиоци бити доведени пред лице правде; да жалилац и/или други блиски сродници треба да буду обавештени о том поступку и да добију увид у релевантну документацију, уколико је потребно. Комисија је такође дала препоруку да УНМИК јавно призна, у разумном року, између осталог и путем медија, одговорност у вези са својим пропустом да адекватно истражи нестанак и убиство жртава и јавно се извини жалиоцима и њиховим породицама у вези са тим. Комисија је такође дала препоруку и да УНМИК плати адекватну накнаду жалиоцу за моралну штету коју је претрпео због УНМИК-овог пропуста да спроведе ефикасну истрагу.
66. Комисија је такође дала препоруку да УНМИК предузме одговарајуће кораке, путем других повезаних ентитета УН-а који послују на Косову, локалним органима и невладиним организацијама, ради реализације потпуног и свеобухватног програма репарације, укључујући повраћај, надокнаду, санацију, сатисфакцију и гаранцију да се тако нешто више неће поновити, за жртве из свих заједница које су претрпеле повреду људских права до које је дошло током и по завршетку сукоба на Косову. Напоследку, Комисија је дала препоруку да УНМИК предузме одговарајуће кораке пред надлежним органима Уједињених Нација, укључујући Генералног секретара УН-а, ка додељивању одговарајућих људских и финансијских ресурса како би се осигурало да Уједињене Нације увек поштују стандарде међународних људских права, укључујући и ситуације када обављају административне и извршне функције на некој територији, и да обезбеди ефикасно и независно надгледање.

67. У 108 предмета у погледу НУЛ који су размотрени од почетка рада Комисије, такође је установљено да је УНМИК починио кршење из члана 3 ЕКЈП. Конкретно, Комисија је утврдила да је став УНМИК-а према жалиоцима и њиховим породицама у погледу истрага нестанака, отмица и/или убистава њихових сродника допринео тешкој душевној патњи жалилаца и њихових породица, што је у супротности са забраном нечовечног или понижавајућег поступања. Дакле, поред препорука за све одштете у вези са кршењем члана 2 ЕКЈП, Комисија је дала препоруку да УНМИК такође плати адекватну надокнаду жалиоцима за моралну штету због кршења члана 3 ЕКЈП.
68. У случајевима повреде других одредби, попут повреда члана 14, тумаченог заједно са чланом 6 ЕКЈП, Комисија је дала препоруку да се исплати надокнада за нематеријалну штету која је претрпљена као последица дискриминације. Комисија је такође дала препоруку у једном предмету, *Гуга*, (видети §§ 58–61 изнад), да УНМИК захтева од ЕУЛЕКС-а и других надлежних органа на Косову да Посебна комора размотри жалиочеву тврдњу да има право на део прихода од поступка приватизације, уколико он то жели. У једном другом предмету, *Ристић*, (видети §§ 62–63 изнад), Комисија је такође дала препоруку да УНМИК тражи од ЕУЛЕКСА и других надлежних органа на Косову да предузму кораке ка омогућавању поновног отварања жалиоцевог предмета од стране Посебне коморе и његово разматрање у складу са стандардима ЕКЈП, уколико жалилац то жели.
69. У свакој жалби до сада где је Комисија установила кршење права, Комисија је дала препоруку да УНМИК предузме непосредне и ефикасне мере како би применио своје препоруке и обавестио жалиоца и Комисију о даљим дешавањима по питању предмета. Међутим, Комисија са разочарењем изјављује да УНМИК није испоштовао скоро ниједну препоруку Комисије.

8. Реакције УНМИК-а на препоруке Комисије

70. Комисија бележи да је чланом 17.3 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12. предвиђено да СПГС има искључиво овлашћење и дискреционо право да одлучи да ли да предузме мере поводом закључака Комисије, док се чланом 17.4 захтева да одлуке СПГС-а „буду без одлагања објављене на енглеском, албанском и српском језику, на начин који обезбеђује њихову широку дистрибуираност и доступност“. Комисија опажа као охрабрујућу чињеницу да је УНМИК наставио да се труди да објави више одговора на мишљења Комисије у поређењу са претходним годинама, при чему је објавио 99 таквих одговора током 2014. године. Ипак, природа УНМИК-ових одговора, у комбинацији са пропустом УНМИК-а да оствари било какву практичну одштету или корист за жалиоце, указује на одсуство ефикасног ангажовања СПГС-а у вези са суштинским радом Комисије.

8.1. Настављене истраге

71. Што се тиче одговора СПГС-а на мишљења Комисије у погледу НУЛ, током 2013. године ЕУЛЕКС је оформио радну групу, на челу са међународним тужиоцем, која разматра недовршене истраге у погледу НУЛ и која је задужена за давање препорука

ЕУЛЕКС-овим тужиоцима и полицији о даљим корацима. Године 2014, Секретаријат Комисије је поново обавестио СПГС да ЕУЛЕКС није доставио ниједну информацију по питању даљих истрага које је покренуо у било ком од предмета Комисије у вези са НУЛ, које му је УНМИК проследио. У ствари, Секретаријат је примио информације о томе да је ЕУЛЕКС закључио неке предмете Комисије који се тичу НУЛ пре него што их је УНМИК проследио и да они очигледно нису поново покретани нити су разматрани након препорука датих од стране ХРАП-а. Више од годину дана након формирања ЕУЛЕКС-ове радне групе, Комисија није упозната ни са каквим опипљивим резултатима који су последица деловања те радне групе. Такође, Секретаријат је био обавештен да су неки од ових предмета предати домаћим надлежним органима.

72. Комисија напомиње да је у свом писму од 6. фебруара 2014. (видети § 31 изнад), Амнести Интернешенел поставио питања УНМИК-у у вези да информацијом о томе „да ли је полиција ЕУЛЕКС-а покренула било какве нове истраге или поново отвара истраге у погледу било ког од предмета везаних за нестала лица, поводом којих је ХРАП изнео своје мишљење“. У свом одговору, СПГС је изјавио да „док смо УНМИК-ови званичници и ја разматрали ово питање са ЕУЛЕКС-ом током наших састанака... Једино ће ЕУЛЕКС моћи да вам достави детаљније информације о покретању нових предмета или поновном отварању истрага у вези са предметима несталих лица“. Комисија напомиње са забринутошћу да, упркос препоруци да УНМИК добије уверавања од ЕУЛЕКС-а да ће се истраге наставити у складу са захтевима члана 2, УНМИК очигледно није добио никаква уверавања од ЕУЛЕКС-а о наставку истрага и чини се да нема намеру да то уради.

8.2. Јавна извињења

73. Даље, као што је Комисија такође навела у Годишњем извештају за 2013. годину у погледу препоруке Комисије да се СПГС јавно извини жалиоцима и њиховим породицама због неефикасне истраге, СПГС је до сада многим жалиоцима послао циркуларно писмо у коме стоји: „Дубоко жалим због недостатка ефикасне истраге отмице и смрти ваше/г [вољене/ог] због чега вам је изазвана додатна узнемиреност и душевна патња“. У свом писму од 6. фебруара 2014, упућеном СПГС-у, АИ је изјавио: „Амнести Интернешенел је упознат са чињеницом да су жалиоци примили писма која сте им лично упутили. Међутим, ми такође схватамо да многи сматрају да је ово далеко од јавног извињења за које су дате препоруке и које жалиоци још увек траже“. СПГС је одговорио: „Поред писама упућених засебно жалиоцима, све моје одлуке и одговори на препоруке Комисије стављени су на располагање у јавном форуму, на веб-адреси ХРАП-а“.
74. Комисија се слаже са забринутошћу АИ у вези са СПГС-овим писмима упућеним лично жалиоцима. Као што је Комисија претходно напоменула, она сматра да циркуларна писма СПГС-а нису ни значајна извињења нити јавна извињења. У погледу напомене да писма нису била значајна извињења, Комисија сматра да, уколико би писмо СПГС-а садржало значајне изјаве за предузимање корективних мера у покушају да се бар мало ублаже патње жалилаца, онда би то могло представљати значајно извињење. Међутим, СПГС наставља да подржава свој став

да је довољно само изказивање дубоког жаљења. Комисија се са овим не слаже. У погледу јавне природе извињења, Комисија је установила да ово једно писмо упућено жалиоцу не представља јавно извињење, и не постаје јавно извињење самим тим што је објављено на веб-страници Комисије у облику који није лако видљив за особе које нису упућене у конкретан предмет. Из тог разлога, почевши од октобра 2014, у случајевима везаним за НУЛ где је Комисија установила кршења људских права која се могу приписати УНМИК-у, препоруке Комисије подразумевају да би СПГС требало да „јавно призна, између осталог и путем медија, УНМИК-ов пропуст да спроведе ефикасну истрагу“. Међутим, до објављивања овог извештаја, Комисија није уочила никакву промену у начину на који се СПГС извињава и није обавештена о томе да СПГС користи било какве медије са тим циљем.

8.3. Надокнада

75. У погледу препоруке Комисије да СПГС предузме одговарајуће мере ка реализацији комплетног и свеобухватног програма репарације, укључујући реституцију, надокнаду, рехабилитацију и сатисфакцију, Комисија понавља своју забринутост да је СПГС наставио да пориче одговорност УНМИК-а. У одговору на препоруке Комисије, СПГС наставља да обавештава жалиоце о следећем: „Желим да подсетим да се дела о којима је реч односе на активности које спроводе институције успостављене под привременом управом Косова. Да је, у том смислу, УНМИК данас наставио контролу над овим институцијама, УНМИК би био у позицији да упути препоруке Комисије тим институцијама у циљу предузимања одговарајућих активности“. УНМИК је изабрао ову формулу да обавести жалиоце да УНМИК неће платити надокнаду за кршење људских права. Амнести Интернешенел је, између осталог, навео: „Амнести Интернешенел сматра да овај одговор... представља изузетан покушај УНМИК-а да негира своју одговорност за кршења истих оних стандарда људских права које је створен да поштује и да их се придржава“.¹²
76. У свом писму од 6. фебруара, упућеном СПГС-у, АИ је поново затражио од СПГС-а да „се постара да УНМИК обезбеди довољно финансијских средстава како би омогућио сродницима несталих лица адекватну и ефикасну надокнаду или моралну одштету за које је ХРАП дао препоруке...“ У одговору, СПГС је поновио своје аргументе од раније. „У погледу обезбеђивања адекватне надокнаде жалиоцима, УНМИК-ов став се није променио од 2012. године. Као што је претходно наведено, од јуна 2008, УНМИК више нема контролу над консолидованим буџетом Косова, из кога је требало да се изврши исплата надокнада које је ХРАП препоручио. Сада контролу буџета спроводе искључиво домаће косовске власти. Изјава да сам спреман да разговарам о могућности успостављања механизма који ће се бавити таквим питањима са релевантним органима логична је последица УНМИК-ове немогућности да исплати надокнаде за које је дала препоруке моја Саветодавна комисија“.

¹² Даљу дискусију по овој тачки можете погледати у Годишњем извештају ХРАП-а за 2013. годину, §§ 100–104.

77. Комисија поново потврђује да би одговорност требало да буде на УН-у да исплати одштету за кршења људских права, пошто су ове повреде биле приписане УНМИК-у. Заправо, иако је СПГС дао одговор пре више година да ће „УНМИК наставити да скреће пажњу Генералној скупштини Уједињених нација на потребу за разматрањем тренутних правила о накнади, која искључују плаћање накнаде за нематеријалну штету“, Комисија није упозната ни са једним таквим покушајем од стране СПГС-а. У новијим одговорима упућеним жалиоцима, СПГС је навео следеће: „Спреман сам да разговарам о могућности успостављања механизма за решавање таквих питања са релевантним органима у одговарајућем тренутку“. Комисија такође није упозната ни са једним таквим разговором, упркос томе што је више пута била упитана о овом превиду од стране Секретаријата Комисије, жалилаца и АИ. Такође треба напоменути да, иако Генерални секретар саставља тромесечне извештаје упућене Савету безбедности по питању УНМИК-а, на основу информација које му доставља СПГС, од августа 2012. није било извештавања о ХРАП-у нити о његовим мишљењима.¹³
78. Комисија са обесхрабрењем напомиње да се многи од ових жалилаца и даље обраћају Секретаријату Комисије након што су примили мишљења у одговору на своју жалбу у којима се даје препорука да УН изврши надокнаду за кршење њихових људских права. Подстакнути могућношћу добијања одређене потврде за патњу коју трпе, неки од жалилаца су упитали Секретаријат Комисије шта би сада требало да ураде како би заиста добили ову накнаду. У овом тренутку, Секретаријат може само да их обавести да би требало да затраже додатне информације од СПГС-а, иако је Комисија установила да је све очигледније да СПГС више не поседује важеће информације које би могао да им пружи, осим „спремности да разговара о могућности успостављања механизма који би се бавио таквим питањима са релевантним органима у одговарајућем тренутку“. Ипак, није предузет чак ни овај мајушни корак.
79. Комисија поново наглашава да, упркос свом дугом поступку издавања одлука о прихватљивости, мишљења и препорука, УНМИК остаје у основи ослобођен одговорности за своје кршење људских права. Комисија, која је основана са циљем да понуди одређени надзор над УНМИК-овим поштовањем стандарда људских права, није успела да реализује ову функцију. Како сада ствари стоје, Комисија не

¹³ У извештају од 3. августа 2012, напоменуто је именовање бившег члана Комисије (г. Пола Леменса) у Европском суду за људска права. У њему нису наведене никакве суштинске информације о ХРАП-овим предметима (видети *Извештај Генералног секретара УН-а о Привременој управи мисије Уједињених нација на Косову* од 3. августа 2012, S/2012/603, при § 39). То се десило пре него што је ХРАП објавио своје прво мишљење у погледу једне од жалби које су му достављене, а које се тичу изостанка адекватних кривичних истрага нестанака, отмица и убистава, наиме предмета *С. Ц.* децембра 2012. године. Српска новинска агенција *Вести* је дискутовала о овом изостанку званичног извештаја УН-а по питању ХРАП-а у својим вестима објављеним на мрежи од 3. марта 2014. под насловом „*Од Србије ни гласа Протеста*“, у којој се наводи: „Ниједна реч. У УНМИК-овим тромесечним извештајима упућеним Савету безбедности УН-а уопште није поменуто постојање ХРАП-а као засебног органа УНМИК-а. У тим извештајима такође никада није поменуто ниједно од више од 100 мишљења које је донела Комисија, у којима је препознала озбиљна кршења људских права од стране УНМИК-а“ (превод са енглеског).

види да је УНМИК предузео икакву значајну активност као одговор на њене препоруке. Оваква неактивност је довела до тога да целокупни седмогодишњи пројекат ХРАП-а није створио никакве опипљиве погодности за велику већину жалилаца. Комисија стога са жаљењем напомиње да због УНМИК-ове неактивности жалиоцима није исплаћено обештећење. Због тога су они у два наврата били жртве поступања УНМИК-а: првобитно, када су прекршена њихова људска права и, поново, када су положили своје наде и веровања у позитиван исход овог поступка. Комисија још једном подстиче УНМИК и Уједињене нације да, у име жалилаца, предузму одређене активности које ће бити корисне за жалиоце пре окончања ХРАП-овог мандата.

9. Закључци

80. Комисија је посветила значајно време током 2014. године решавању предмета и доношењу мишљења по жалбама везаним за НУЛ. Са само неколико изузетака, у скоро свим мишљењима, Комисија је установила да је УНМИК починио повреду члана 2 ЕКЉП, конкретно тиме што није спровео адекватну и ефикасну истрагу нестанка или отмице и/или убиства блиских сродника жалилаца. Пошто је Комисија установила да су многи од ових предмета имали сличне недостатке, Комисија је током 2014. године забележила по први пут да сматра да су пропусти почињени од стране УНМИК-а били системски (видети § 50 изнад).
81. У многим мишљењима који се тичу НУЛ, Комисија је установила да је УНМИК такође починио кршења члана 3 ЕКЉП. Конкретно, Комисија је утврдила да је став УНМИК-а према жалиоцима и њиховим породицама у погледу истрага нестанка, отмица и/или убистава њихових сродника допринео тешкој душевној патњи жалилаца и њихових породица, што је у супротности са забраном нечовечног или понижавајућег поступања.
82. Све у свему, током 2014. године, приликом затварања још 97 предмета, Комисија је наставила са поступком окончања свих предмета на свом списку. Крајем 2014, 88 предмета је чекало на доношење мишљења о меритуму. Међу њима су неки кључни предмети у погледу којих Комисија очекује да донесе мишљења у месецима који следе (видети §§ 37–40 изнад). У ствари, Комисија очекује да ће завршити свој рад током 2015, тако што ће окончати решавање свих заосталих предмета.
83. Пошто се Комисија ближи окончању свог рада, још је важније да УНМИК искористи ову могућност да поступи по препорукама Комисије пре окончања ХРАП-овог мандата и да обезбеди материјалну одштету жалиоцима чија су људска права прекршена. Тако, Комисија напомиње да је током 2014. године УНМИК постао ангажованији у поступку тако што се потрудио да објави више одговора на мишљења Комисије (видети § 70 изнад). Међутим, Комисија је озбиљно забринута поводом пропуста УНМИК-а који је до сада начињен у погледу остваривања било каквог практичног обештећења или погодности за жалиоце. Да би понудила неке утешне мере овим особама које су већ доста тога изгубиле и како би дала значење свом раду у својству органа чији је циљ да утврди одговорност УНМИК-а у погледу људских права, Комисија, као што је већ препоручила, апелује на УНМИК и Уједињене нације

да пронађу неки начин да понуде одређено обештећење жртвама чија су људска права прекршили.

10. Додаци

- Додатак А: Уредба УНМИК-а бр. 2006/12 о оснивању Саветодавне комисије за људска права од 23. марта 2006. године
- Додатак Б: Административно наређење УНМИК-а бр. 2009/1, *за спровођење Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 о оснивању Саветодавне комисије за људска права од 17. октобра 2009. године*
- Додатак Ц: Статистичка табела ХРАП-а
- Додатак Д: Одлуке и мишљења ХРАП-а објављени у току 2014. године
- Додатак Е: Дијаграм жалби пред ХРАП-ом, примљених по години
- Додатак Ф: Дијаграм закључених предмета ХРАП-а (неприхватљиви или мишљење о меритуму) по години
- Додатак Г: Скраћенице и акроними

Додатак А**UNITED NATIONS**

United Nations Interim
Administration Mission in
Kosovo

УНМИК

NATIONS UNIES

Mission d'Administration
Intérimaire des Nations
Unies au
Kosovo

УНМИК/УР/2006/12
23. март 2006. године

УРЕДБА БР. 2006/12**О ОСНИВАЊУ САВЕТОДАВНЕ КОМИСИЈЕ ЗА ЉУДСКА ПРАВА**

Специјални представник Генералног секретара,

Сходно овлашћењима која су му дата Резолуцијом 1244 (1999) Савета безбедности Уједињених нација од 10. јуна 1999. године,

Узимајући у обзир измењену и допуњену Уредбу Привремене управе мисије Уједињених нација на Косову (УНМИК) бр. 1999/1 од 25. јула 1999. године о овлашћењима Привремене управе на Косову,

За потребе установљења Саветодавне комисије за људска права као привременог тела, у току трајања мандата УНМИК-а, које испитује наводна кршења људских права од стране УНМИК-а,

Овим доноси следећу Уредбу:

ПОГЛАВЉЕ 1: Оснивање и надлежност Саветодавне комисије за људска права**Члан 1****Оснивање Саветодавне комисије за људска права**

1.1 Овим се оснива Саветодавна комисија за људска права (Саветодавна комисија).

1.2 Саветодавна комисија испитује жалбе било којег лица или групе појединаца који тврде да су жртве кршења људских права од стране УНМИК-а, на начин наведен у једном или више следећих инструмената:

(а) Универзалној декларацији о људским правима од 10. децембра 1948. године;

(b) Европској конвенцији за заштиту људских права и основних слобода од 4. новембра 1950. године са пратећим протоколима;

(c) Међународном споразуму о грађанским и политичким правима од 16. децембра 1966. године са пратећим протоколима;

(d) Међународном споразуму о економским, социјалним и културним правима од 16. децембра 1966. године;

(e) Конвенцији о елиминисању свих облика расне дискриминације од 21. децембра 1965. године;

(f) Конвенцији о елиминисању свих облика дискриминације жена од 17. децембра 1979. године;

(g) Конвенцији против мучења и другог окрутног, нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања од 17. децембра 1984. године, и

(h) Конвенцији о правима детета од 20. децембра 1989. године.

1.3 По завршетку испитивања жалбе, Саветодавна комисија подноси своје закључке Специјалном представнику Генералног секретара. Закључци Саветодавне комисије, који могу да укључују препоруке, имају саветодавну природу.

Члан 2

Временска и територијална надлежност

Саветодавна комисија је надлежна за целу територију Косова и за жалбе које се односе на наводна кршења људских права која су се десила после 23. априла 2005. године, или која произилазе из чињеница које су настале пре овог датума, када те чињенице доводе до настављања кршења људских права.

Члан 3

Критеријуми прихватљивости

3.1 Саветодавна комисија може да се бави неким питањем након што утврди да су сви други расположиви начини за разматрање наведеног кршења искоришћени, а у року од шест месеци од дана доношења коначне одлуке.

3.2 Саветодавна комисија не узима у обзир жалбу која је:

(a) анонимна; или

(b) суштински иста као и предмет који је Саветодавна комисија већ испитала, при чему жалба не садржи нове релевантне информације.

3.3 Саветодавна комисија проглашава неприхватљивом било коју жалбу за коју сматра да је некомпатибилна са људским правима изнетим у једном или више инструмената наведених у горњем члану 1.2, да је очигледно неоснована или да злоупотребљава право на жалбу.

ПОГЛАВЉЕ 2: Састав и статус Саветодавне комисије за људска права

Члан 4

Седиште и састав

4.1 Седиште Саветодавне комисије је у Приштини.

4.2 Саветодавна комисија се састоји од три члана, од којих је један председавајући Комисије. Најмање један члан Саветодавне комисије мора да буде жена.

4.3 Чланови Саветодавне комисије су међународни правници високог моралног кредибилитета, непристрасности и интегритета са исказаном стручношћу у области људских права, посебно у европском систему.

Члан 5

Наименовање чланова

5.1 Специјални представник Генералног секретара именује чланове Саветодавне комисије на предлог председника Европског суда за људска права.

5.2 Чланови бивају наименовани за период од две године¹⁴. Наименовање може да буде продужено за наредне периоде од две године.

Члан 6

Заклетва или свечана изјава

По наименовању, сваки члан Саветодавне комисије мора да потпише следећу изјаву у присуству Специјалног представника Генералног секретара или лица које он/она одреди:

„Овим свечано изјављујем:

„Да ћу се приликом вршења своје функције све време држати закона и да ћу поступати у складу са највишим стандардима професионализма и уз највеће поштовање достојанства функције и дужности које су ми поверене.

У вршењу својих дужности, све време ћу се држати највишег нивоа међународно признатих стандарда људских права, укључујући оне који су садржани у принципима Универзалне декларације људских права, Европске

¹⁴ Уредбом УНМИК-а бр. 2007/3 од 12. јануара 2007. године, мандат чланова Комисије скраћен је на годину дана, с тим што се може обновити.

конвенције за заштиту људских права и основних слобода са пратећим протоколима, Међународног споразума о грађанским и политичким правима са пратећим протоколима, Међународног споразума о економским, социјалним и културним правима, Конвенције о елиминисању свих облика расне дискриминације, Конвенције о елиминисању свих облика дискриминације према женама, Конвенције против мучења и другог окрутног, нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања и Конвенције о правима детета“.

Члан 7

Имунитет и неприкосновеност

7.1 Просторије које користи Саветодавна комисија су неприкосновене. Архива, досијеи, документи, дописи, имовина, средства и актива Саветодавне комисије, било где да се налазе и било ко да их поседује, јесу неприкосновени и поседују имунитет од претреса, заплене, реквизиције, конфискације, експропријације или било ког другог облика мешања, било да се ради о извршном, административном, судском или законодавном поступку.

7.2 Чланови Саветодавне комисије имају исти имунитет као и особље УНМИК-а према члановима 3.3 и 3.4 Уредбе УНМИК-а бр. 2000/47 о статусу, привилегијама и имунитету КФОР-а, УНМИК-а и њиховог особља на Косову.

7.3 Генерални секретар има право и дужност да укине имунитет члана Саветодавне комисије у било ком случају у којем би, по његовом мишљењу, имунитет спречио спровођење правде, при чему он може да буде укинут без штете по интересе УНМИК-а.

Члан 8

Финансијски и људски ресурси

Биће извршени одговарајући аранжмани да би се обезбедило ефикасно функционисање Саветодавне комисије обезбеђивањем потребних финансијских и људских ресурса.

Члан 9

Секретаријат

Стални секретаријат пружа услуге Саветодавној комисији.

ПОГЛАВЉЕ 3: Поступак пред Саветодавном комисијом за људска права

Члан 10

Подношење жалби и представници по службеној дужности

10.1 Жалба мора да буде поднета Саветодавној комисији у писаном облику.

10.2 Жалбу може да поднесе жалилац или, у име жалиоца, члан породице, невладина организација или синдикат.

10.3 У случају неподношења жалбе сходно члану 10.2, Саветодавна комисија може да наменује одговарајуће лице, као представника по службеној дужности, који подноси жалбу и поступа у име наводне жртве или жртава у поступку утврђеном овим Поглављем, ако Саветодавна комисија има поуздане информације да је дошло до повреде људских права.

10.4 Након што представник по службеној дужности поднесе молбу, Саветодавна комисија може да прекине поступак на основу члана 10.3, ако наводна жртва или жртве не желе да поступак буде настављен или ако наставак поступка из неког другог разлога није у јавном интересу.

10.5 На подношење жалби не плаћа се такса.

Члан 11

Писани поднесци

11.1 Жалба мора да садржи све релевантне чињенице на којима је засновано наводно кршење људских права. Документован доказ може да буде дат у прилогу жалби.

11.2 По пријему жалбе, Саветодавна комисија утврђује да ли је жалба прихватљива. Ако на основу информација садржаних у жалби то не може да буде утврђено, Саветодавна комисија захтева додатне информације од подносиоца жалбе. Ако Саветодавна комисија утврди да је жалба неприхватљива, она доноси одлуку којом одбија жалбу.

11.3 Након што утврди да је жалба прихватљива, Саветодавна комисија упућује жалбу Специјалном представнику Генералног секретара како би од УНМИК-а био добијен одговор на жалбу. Тај одговор мора да буде достављен Саветодавној комисији у року од двадесет (20) дана од дана кад је Специјални представник Генералног секретара примио жалбу.

11.4 Комисија може да захтева од жалиоца и УНМИК- а да поднесу накнадне писане поднеске у одређеном периоду, ако су такви поднесци у интересу правде.

Члан 12

Поверљивост преписке

12.1 Преписка између Саветодавне комисије и жалиоца или лица које поступа у његово/њено име је поверљиве природе.

12.2 Поверљивост преписке прописана чланом 12.1 мора да буде у потпуности примењена кад се жалилац или лице које поступа у његово/њено име налази у притвору.

Члан 13

Учешће пријатеља суда и омбудсмана

13.1 Саветодавна комисија може, кад је то у интересу правде, да позове

(a) пријатеља суда да поднесе писане примедбе; и

(b) омбудсмана да поднесе писане примедбе ако се омбудсман већ бави тим предметом.

13.2 Подношење писаних примедби од стране омбудсмана не доводи у питање овлашћења, одговорности и обавезе омбудсмана на основу важећег закона.

Члан 14 Усмене расправе

Кад је то у интересу правде, Саветодавна комисија одржава усмене расправе.

Члан 15 Захтеви за појављивање лица или за достављање списка

15.1 Саветодавна комисија може да затражи појављивање било којег лица, укључујући особље УНМИК-а, или достављање било којег списка, укључујући досијеа и документацију коју поседује УНМИК, а која може да буде релевантна за жалбу.

15.2 Специјални представник Генералног секретара сарађује са Саветодавном комисијом и пружа јој неопходну помоћ у извршавању надлежности и овлашћења, укључујући, нарочито, обелодањивање списка и информација релевантних за жалбу.

15.3 Захтеви за појављивање особља УНМИК-а или за достављање списка Уједињених нација морају да буду поднети Специјалном представнику Генералног секретара. При одлучивању да ли да прихвати такве захтеве, Специјални представник Генералног секретара узима у обзир интересе правде, промовисање људских права и интересе УНМИК-а и Уједињених нација у целини.

Члан 16 Јавне расправе и приступ документацији депонованој код Саветодавне комисије

16.1 Расправе Саветодавне комисије су јавне, осим ако Саветодавна комисија у изузетним околностима одлучи другачије.

16.2 Након одобрења Саветодавне комисије, документација депонована код Саветодавне комисије за људска права може да буде стављена на располагање лицу које има легитиман интерес у том предмету, као одговор на писани захтев.

Члан 17 Закључци и препоруке Саветодавне комисије

17.1 Саветодавна комисија доноси закључке о кршењу људских права и, ако је потребно, даје препоруке. Такви закључци и било које препоруке Саветодавне комисије морају да буду достављени Специјалном представнику Генералног секретара.

17.2 Закључци и препоруке Саветодавне комисије морају одмах да буду објављени на енглеском, албанском и српском језику, на начин који обезбеђује широку дистрибуираност и доступност информација.

17.3 Специјални представник Генералног секретара има искључиво овлашћење и дискреционо право да одлучи да ли да поступи на основу закључака Саветодавне комисије.

17.4 Одлуке Специјалног представника Генералног секретара морају одмах да буду објављене на енглеском, албанском и српском језику, на начин који обезбеђује широку дистрибуираност и доступност информација.

Члан 18 Пословник

18.1 Саветодавна комисија усваја пословник о раду. Пословником могу да буду додељена овлашћења и одговорности Секретаријату Саветодавне комисије.

18.2 Након што га Саветодавна комисија усвоји, Пословник мора одмах да буде објављен на енглеском, албанском и српском језику, на начин који обезбеђује широку дистрибуираност и доступност информација.

ПОГЛАВЉЕ 4: Завршне одредбе

Члан 19 Спровођење

Специјални представник Генералног секретара може да донесе било која потребна административна наређења за спровођење ове Уредбе.

Члан 20 Важећи закон

Ова уредба има предност над било којом одредбом важећег закона која није у сагласности с њом.

Члан 21 Ступање на снагу

Ова уредба ступа на снагу 23. марта 2006. године, изузев члана 10 који постаје пуноважан 23. априла 2006. године.

Сорен Јесен-Петерсен
Специјални представник Генералног секретара

Додатак Б**UNITED NATIONS**

United Nations Interim
Administration Mission in
Kosovo

УНМИК

NATIONS UNIES

Mission d'Administration
Intérimaire des Nations
Unies au
Kosovo

УНМИК/УР/2009/1
17. октобар 2009. године

АДМИНИСТРАТИВНО НАРЕЂЕЊЕ БР. 2009/1**ЗА СПРОВОЂЕЊЕ УРЕДБЕ УНМИК БР. 2006/12 О ОСНИВАЊУ САВЕТОДАВНЕ КОМИСИЈЕ ЗА ЉУДСКА ПРАВА**

Специјални представник Генералног секретара,

Сагласно овлашћењима која су му дата на основу члана 19 Уредбе Привремене управе мисије Уједињених нација бр. 2006/12 од 23. марта 2006. године о установљењу Саветодавне комисије за људска права, која је измењена и допуњена Уредбом УНМИК-а 2007/3 од 12. јануара 2007. године (Уредба),

Узимајући у обзир Пословник од 5. фебруара 2008. године, који је Саветодавна комисија усвојила сагласно члану 18 Уредбе,

У циљу појашњења карактера и околности поступака за вођење јавних расправа и разматрања прихватљивости жалби од стране Саветодавне комисије за људска права и одређивања рокова за подношење жалби овој Комисији, с обзиром на умањену способност УНМИК-а да ефективно спроводи извршна овлашћења у свим областима из којих проистичу предмети жалби о повредама људских права,

Овим доноси следеће административно наређење:

Члан 1
Јавне расправе

1.1 Јавне расправе Саветодавне комисије за људска права (Саветодавна комисија) морају да буду вођене на начин и у окружењу који омогућава да јасан осећај да поступак нема карактер супротстављања страна буде пренесен свим учесницима и широј јавности, укључујући и медије у случају кад Саветодавна комисија дозволи њихово присуство.

1.2 Током јавних расправа, подносиоцима жалби или њиховим заступницима дозвољено је да дају изјаву у којој сажето износе наводе о повреди људских права, као што су изнети у писаним поднесцима Саветодавној комисији. Током јавних расправа, Саветодавна комисија поставља она питања странама у поступку или њиховим заступницима којима се

објашњава чињенична заснованост жалбе и која су Саветодавној комисији неопходна да у потпуности процени наводе о повреди људских права који су јој предочени.

1.3 Место одржавања и распоред седења за јавне расправе које води Саветодавна комисија морају да буду у складу са не-противничком природом поступка.

Члан 2

Питања прихватљивости

2.1 У било којој фази поступка пред Саветодавном комисијом по жалби везаној за повреду људских права, Саветодавна комисија мора да размотри сва питања која се односе на прихватљивост жалбе пре разматрања меритума.

2.2 Свака жалба која јесте или може у будућности да постане предмет процеса или поступака УН поводом тужбених захтева трећих лица, на основу члана 7 измењене и допуњене Уредбе УНМИК бр. 2000/47 о статусу, привилегијама и имунитету КФОР-а и УНМИК-а и њиховог особља на Косову од 18. августа 2000. године, сматра се неприхватљивом из разлога што су процес УН по тужбеном захтеву треће стране и поступак на основу члана 7 Уредбе бр. 2000/47 расположиви начини разматрања жалби сходно члану 3.1 Уредбе.

2.3 Коментари о меритуму наводне повреде људских права износе се тек након што Саветодавна комисија заврши своје већање о тој жалби и одлучи о њеној прихватљивости. Уколико питања прихватљивости жалбе буду покренута у било ком тренутку након што Саветодавна комисија донесе одлуку о прихватљивости жалбе и започне разматрање о меритуму, Саветодавна комисија је дужна да прекине своје већање о меритуму све док питање о прихватљивости жалбе не буде у целости поново размотрено и изнова решено.

2.4 Након нове одлуке о прихватљивости, Саветодавна комисија упућује ту нову одлуку Специјалном представнику Генералног секретара у циљу добијања даљих коментара о жалби.

Члан 3

Наименовање и оставка чланова Комисије

3.1 Председник Европског суда за људска права, након што прими захтев Специјалног представника Генералног секретара, предлаже, у складу с важећим правилима УН о набавкама, довољан број погодних кандидата за наименовање сходно члану 5 измењене и допуњене УНМИК/УР/2006/12. Уколико УНМИК не добије ниједан предлог или прими недовољан број предлога у року од месец дана од слања захтева, Специјални представник Генералног секретара може да изврши неопходна наименовања без траженог предлога, након консултација са одговарајућим међународним органима за питања људских права.

3.2 У случају да један или више чланова Саветодавне комисије поднесе оставку, Комисија не доноси одлуке док не буду извршена нова наименовања која ће Комисији омогућити да достигне свој прописани број чланова.

Члан 4
Публикације Саветодавне комисије

Све публикације, објаве и саопштења за штампу Саветодавне комисије објављују се посредством УНМИК-ове Канцеларије портпарола и јавног информисања, која је дужна да Саветодавној комисији помогне кад је реч о њеним званичним саопштењима о свим питањима.

Члан 5
Крајњи датум за подношење жалби

Без обзира на члан 3.1 Уредбе УНМИК бр. 2006/12 о установљењу Саветодавне комисије за људска права, ниједна жалба Саветодавној комисији није прихватљива ако ју је Секретаријат Саветодавне комисије примио након 31. марта 2010. године.

Члан 6
Ступање на снагу

Ово административно наређење ступа на снагу 17. октобра 2009. године и важи за све жалбе поднете Саветодавној комисији, укључујући оне које се очекују пред Саветодавном комисијом.

Ламберто Занијер
Специјални представник Генералног секретара

Додатак Ц:

Број предмета, дописа и решења ХРАП-а (до 30. децембра 2014. год.)

Предмети		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Укупно
Примљени		3	12	69	353	90 ¹⁵	-	-	-	-	527
Закључени		0	0	18	11	35 ¹⁶	98	95	85	97	439
Нерешени		3	15	66	407	459	362	270	185	88	88
Решења: Тип		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Укупно
Укупно		0	0	32	23	78	213	270	90	103	818
Одлуке о прихватљивости		0	0	28	22	56	164	238	10	3	521
Одлуке о делимичној прихватљивости		0	0	2	0	1	0	0	-	-	3
Уклањање са листе предмета		0	0	0	3	5	2	6	-	-	16
Мишљења о меритуму		0	0	1	0	22	46	23	79	96	267
Делимична мишљења о меритуму		0	0	0	1	0	0	0	-	-	1
Захтеви за ревизију и поновно покретање поступка		0	0	1	0	0	1	3	2	4	11
Решења: Закључак		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Укупно
Одлуке	Прихватљиве	0	0	11	2	16	63	112	2	-	206
	Делимично прихватљиве	0	0	2	9	25	51	60	2	2	151 ¹⁷
	Неприхватљиве	0	0	17	8	10	50	66	6	1	158
Мишљења: Повреда права		0	0	1	0	21	45	21	76	88	252
Мишљења: Нема повреде права		0	0	0	1	1	1	2	3	8	16 ¹⁸
Захтеви за ревизију	Одбијени	0	0	1	0	0	1	1	2	4	9
	Прихваћени	0	0	0	0	0	0	2	-	-	2

¹⁵ Комисије је, након разматрања, предмет број 25/10 поделила на два предмета (нови је предмет број 90/10).

¹⁶ Два предмета (бр. 04/07 и 26/08) која су у 2010. години проглашена неприхватљивима, у 2012. години су поновно отворена.

¹⁷ Од усвојених одлука три су делимично прихватљиве.

¹⁸ Од усвојених мишљења једно је делимично мишљење о меритуму.

Додатак Д:**Одлуке и мишљења ХРАП-а објављени у току 2014. године****Одлуке, делимично прихватљиве: 2 (2)**

1. МИЛАДИНОВИЋ Небојша, 331/09 – одлука од 14. марта 2013.
2. КРАСНИЋИ, Томе, 08/10 - одлука од 6. јуна 2013.

Одлука по захтеву за поновно покретање поступка: 4 (4)

1. ЈУГОБАНКА I, 57/10 – одлука од 12. фебруара 2014.
2. ЈУГОБАНКА II, 58/10 – одлука од 12. фебруара 2014.
3. Р. А, 41/09 – одлука од 13. марта 2014.
4. РИСТИЋ, Невенка, 319/09 – одлука од 23. октобра 2014.

Одлуке, неприхватљиве: 1 (1)

1. М. М. и М. В, 352/09 – одлука од 29. маја 2014.

Мишљења: Повреде 53 (88)

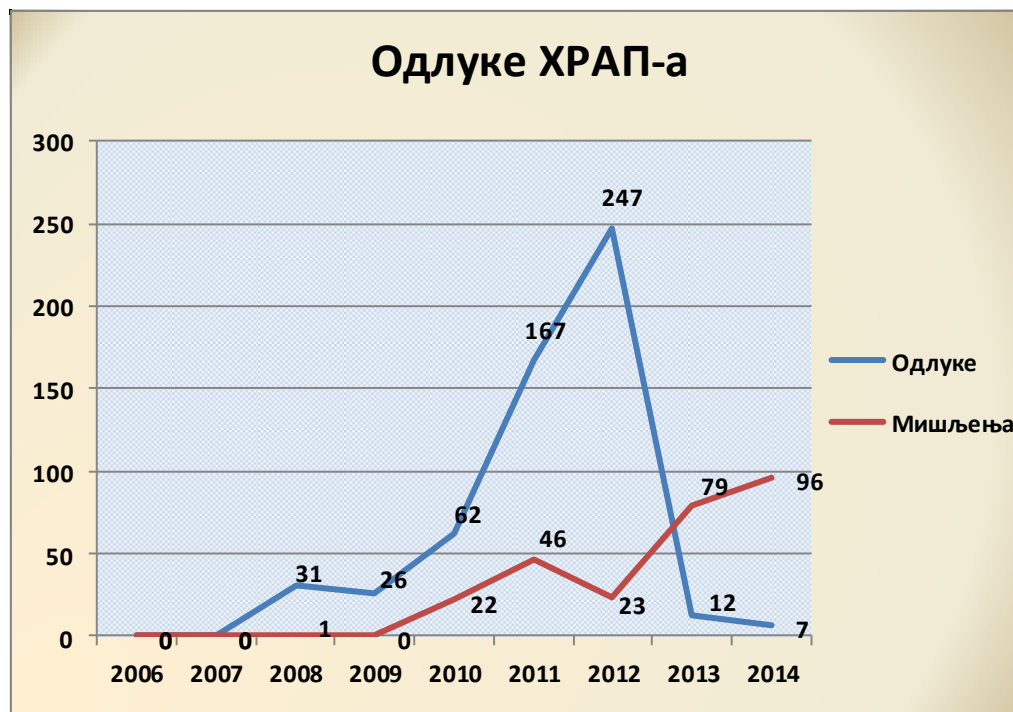
1. МАРКОВИЋ, Александар и МАРКОВИЋ, Љубинка, 91/09 и 338/09 – мишљење од 23. јануара 2014.
2. ВУЈАЧИЋ, Иван, 118/09 – мишљење од 23. јануара 2014.
3. ВИТОШЕВИЋ, Татјана, МАЈМАРЕВИЋ, Веска и МАЈМАРЕВИЋ, Наташа, 139/09, 218/09 и 325/09 – мишљење од 23. јануара 2014.
4. АНЂЕЉКОВИЋ, Лука, 277/09 – мишљење од 23. јануара 2014.
5. ГУГА, Филип, 47/08 – мишљење од 24. јануара 2014.
6. ЧЕЛИЋ, Кенан и ФАЗЛИЈА, Енвер, 51/09 и 53/09 – мишљење од 14. фебруара 2014.
7. СТАНОЈКОВИЋ, Даница и СТОЈКОВИЋ, Милосав, 105/09 и 106/09 – мишљење од 14. фебруара 2014.
8. КЊЕЖЕВИЋ, Горан, 141/09 – мишљење од 14. фебруара 2014.
9. МИЛЕНКОВИЋ, Милко, 127/09 – мишљење од 13. марта 2014.
10. ПЕЈЧИНОВИЋ, Милорад, 89/09 – мишљење од 13. марта 2014.
11. ШАБИЋ, Звонко, 137/09 – мишљење од 13. марта 2014.
12. МИТИЋ, Србољуб, МИТИЋ, Слави, ЂЕКИЋ, Смиљана, МАРКОВИЋ, Спасена, МАРКОВИЋ, Тодор, ЈОВАНОВИЋ, Станомир и ЈОВАНОВИЋ, Марија, 63/09, 64/09, 65/09, 66/09, 109/09, 113/09, 162/09, 300/09 и 301/09 – мишљење од 14. марта 2014.
13. С. М, 110/09 – мишљење од 12. априла 2014.
14. П. Р, 120/09 и 121/09 – мишљење од 14. априла 2014.
15. ПЕТКОВИЋ, Небојша, 125/09 и 126/09 – мишљење од 14. априла 2014.

16. КОРИЋАНИН, Соња, 167/09, 174/09 и 175/09 – мишљење од 14. априла 2014.
17. КЉАЈИЋ, Недељка, 80/09 – мишљење од 29. маја 2014.
18. ЈОВАНОВИЋ, Ката, 84/09 – мишљење од 29. маја 2014.
19. РАДОВАНОВИЋ, Биљана, 154/09, 155/09 – мишљење од 29. маја 2014.
20. МИЛАНОВИЋ, Златана, 339/09 – мишљење од 29. маја 2014.
21. РИСТИЋ, Невенка, 319/09 – мишљење од 30. маја 2014.
22. МАРКОВИЋ, Спасена, 349/09 – мишљење од 25. јуна 2014.
23. МИЛАДИНОВИЋ, Небојша, 331/09 – мишљење од 25. јуна 2014.
24. МЛАДЕНОВИЋ, Милица, 99/09 – мишљење од 26. јуна 2014.
25. МАРКОВИЋ, Радмила, 214/09 – мишљење од 26. јуна 2014.
26. В. Љ, Ђ. М. и С. Д, 291/09, 292/09 и 296/09 – мишљење од 26. јуна 2014.
27. ИБРАЈ, Мухарем, 14/09, 15/09, 18/09, 19/09, 20/09 и 21/09 – мишљење од 6. августа 2014.
28. ЧУНГУРОВИЋ, Живка, 131/09 – мишљење од 6. августа 2014.
29. ЗОГОВИЋ, Славица, 152/09 – мишљење од 6. августа 2014.
30. МЛАДЕНОВИЋ, Ненад, 171/09 – мишљење од 6. августа 2014.
31. ШЋЕКИЋ, Радојка, 212/09 – мишљење од 6. августа 2014.
32. ШЉИВИЋ-ЂЕРАНИЋ, Љиљана, 237/09 и 238/09 – мишљење од 6. августа 2014.
33. РАДИСАВЉЕВИЋ, Радивоје, 156/09 – мишљење од 17. септембра 2014.
34. ЦВИЈАНОВИЋ, Анка, 170/09 – мишљење од 17. септембра 2014.
35. МИЛЕНКОВИЋ, Бора, 176/09 – мишљење од 17. септембра 2014.
36. ПЕТКОВИЋ, Слободан, 133/09 – мишљење од 18. септембра 2014.
37. ТОМИЋ, Радмила, 160/09 – мишљење од 22. септембра 2014.
38. АНТИЋ-ЖИВКОВИЋ, Добрила, 147/09 – мишљење од 17. октобра 2014.
39. ПАТРНОГИЋ, Верица, 252/09 – мишљење од 17. октобра 2014.
40. РАДОВАНОВИЋ, Босиљка, 177/09 – мишљење од 17. октобра 2014.
41. АНДРЕЈЕВИЋ, Милорад, 282/09 – мишљење од 17. октобра 2014.
42. БУДИМИР, Оливера, 219/09 – мишљење од 17. октобра 2014.
43. БИШЕВАЦ, Ангелина, 223/09 – мишљење од 17. октобра 2014.
44. ЈАНКОВИЋ, Цица, 249/09 – мишљење од 17. октобра 2014.
45. БУЛАТОВИЋ, Вуксан, 166/09 – мишљење од 13. новембра 2014.
46. АРСИЋ, Радмила, 38/10 – мишљење од 13. новембра 2014.
47. МИЛОСАВЉЕВИЋ, Гаврило, 163/09 – мишљење од 13. децембра 2014.
48. ЈОВАНОВИЋ, Виногорка, 222/09 – мишљење од 13. децембра 2014.
49. ВУЈАЧИЋ, Драгиња, 226/09 – мишљење од 14. децембра 2014.
50. БИОЧАНИН, Злата, 229/09 – мишљење од 14. децембра 2014.
51. ШМИГИЋ, Богољуб, 264/09 и 265/09 – мишљење од 14. децембра 2014.
52. СТЕВАНОВИЋ, Марија, 289/09 – мишљење од 14. децембра 2014.
53. НИКОЛИЋ, Лела, КАБАШ, Росанда и ПЕТРОВИЋ, Милан, 72/09, 73/09, 74/09, 75/09, 76/09, 78/09, 95/09 и 96/09 – мишљење од 14. децембра 2014.

Мишљења: Нема повреде права 3 (8)

1. МАРКОВИЋ, Марко, 142/09 – мишљење од 12. априла 2014.
2. РЕМИШТАР, Слађана, 245/09 – мишљење од 17. октобра 2014.
3. МИТРОВИЋ, Љиљана, КРСТИЋ, Данијела, КРСТИЋ, Слободанка, СИМОНОВИЋ, Снежана и ШУЉИНИЋ, Јеремија, 144/09, 158/09, 209/09, 210/09, 258/09 и 276/09 – мишљење од 13. новембра 2014.

Додатак Е

Додатак Ф

Додатак Г

СКРАЋЕНИЦЕ И АКРОНИМИ

- АИ** – Амнести Интернешенел
ОП – Одељење правде
ОЈТ – Окружно јавно тужилаштво
ЕКЉП – Европска конвенција о људским правима
ЕСЉП – Европски суд за људска права
ЕУ – Европска унија
ЕУЛЕКС – Мисија владавине права Европске уније на Косову
ФХП – Фонд за хуманитарно право
ХРАП – Саветодавна комисија за људска права
КЉП – Комитет за људска права Уједињених нација
ИАСЉП – Интерамерички суд за људска права
МСЕСКП – Међународни споразум о економским, социјалним и културним правима
МКНЛ – Међународна комисија за нестала лица
МКЦК – Међународни комитет Црвеног крста
МКТЈ – Међународни кривични трибунал за бившу Југославију
КФОР – Међународне безбедносне снаге (обично познате као косовске снаге)
ОВК – Ослободилачка војска Косова
КПА – Косовска повереничка агенција
ЗКП – Закон о кривичном поступку Југославије
НУО – Нестало/Убијено лице
РТК – Радио-телевизија Косова
СПГС – Специјални представник Генералног секретара
УН – Уједињене нације
ГСУН – Генерална скупштина Уједињених нација
УНМИК – Привремена административна мисија Уједињених нација на Косову